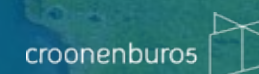

MAASDRIEL OMARMT DE MAAS

MA[A]STERPLAN MAAS

KOERSDOCUMENT | SEPTEMBER 2020

COLOFON

MAASDRIEL

Koersdocument
Oosterhout, september 2020
IND01-453158-01K
Foto voorpagina: Siebe Swart

Vestiging Oosterhout

Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 500

info@croonenburo5.com

Vestiging Maastricht

Wim Duisenbergplantsoen 21
Postbus 959
6200 AZ Maastricht
+31 (0) 43 325 32 23

www.croonenburo5.com

Vestiging Oosterhout

Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 000

info.nl@anteagroup.com

Gemeente Maasdriel

Kerkstraat 45
Postbus 10.000
5330 GA Kerkdriel
14 0418

info@maasdriel.nl

OPGESTELD

Kelly Reijnders

GOEDKEURING

Merijn van Loon

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Merijn van Loon'.

VRIJGAVE

Mark van der Poll

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Mark van der Poll'.

31-08-2020

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	4
1. Opgave voor Maasdriel	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Het plangebied/status quo	7
1.3 Waarom een Masterplan?	8
1.4 Omgevingsvisie	8
1.5 Doelen Masterplan	9
2. De Koers	11
3. Rivier als identiteitsdrager	25
3.1 Historische ontwikkeling	27
3.2 Kernwaarden, ambities en meekoppelkansen	31
3.3 Toekomstige ontwikkelingen	33
3.4 Positionering op verschillende schaalniveaus	35
4. Analyse	37
4.1 Beleefbaar Maas	37
4.2 Bereikbaar Maas	37
4.3 Bruikbare Maas	37
5. Doorkijk: Hoe nu verder?	52
5.1 Proces	53

SAMENVATTING

Maasdriel is gelegen op de plek waar Maas en Waal elkaar ontmoeten en langs de belangrijke nationale levensaders spoor en A2. Deze elementen geven deze plek kwaliteiten en potenties die bij kunnen dragen aan de doelstelling en wens om een vitale, levendige en bereikbare gemeente in de Bommelerwaard zijn.

Aan en langs de Maas spelen de komende periode flink wat ontwikkelingen. Dit masterplan bepaalt de koers die nodig is om de ambities van de gemeente waar te kunnen maken.

In het Masterplan Maas wordt ingezet op het benutten van de kwaliteiten die de ligging aan de Maas biedt. De Maas is van oudsher de identiteitsdrager en zal dat ook in de toekomst blijven.

Van oudsher was landbouw, later steenfabrieken en zandwinning een belangrijke bron van inkomsten voor Maasdriel en omgeving. Deze economische ontwikkelingen hebben een forse impact op het landschap gehad, maar gedurende de jaren heeft met name aan de oostkant van de gemeente de transitie richting toerisme ingezet. De potenties van de cultuurhistorische parels die in het gebied aanwezig zijn, dienen te worden versterkt en geven het gebied belevingswaarde die een belangrijk onderdeel zal vormen in de gebiedsbranding.

Voor de toekomst heeft Maasdriel haar koers gedefinieerd, bestaande uit 7 speerpunten waarmee wordt bijgedragen aan de kernwaarden water, cultuurhistorie, wonen, economie en netwerken, recreatie, natuur, duurzaamheid en klimaat. De rode draad daarbij is het omarmen van de Maas, waarbij de speerpunten zijn gericht op het versterken van de relatie met de Maas en het vergroten van het toeristisch recreatief potentieel. Daarmee zal Maasdriel zich opnieuw positioneren op verschillende schaalniveaus en zichzelf profileren binnen de regio.

In deze visie zijn de zeven speerpunten en bijbehorende deelopgaven in beeld gebracht, waarmee Maasdriel optimaal gebruik maakt van de potentie die de Maas haar geeft.

1. Als gevolg van ruimtelijke en economische ontwikkelingen en afwegingen in het verleden is die oriëntatie van enkele kernen langs de Maas veranderd. Wanneer we echter de Maas willen inzetten als identiteitsdrager, dan dient de verbinding tussen dorp en rivier verbeterd te worden door onder andere het **aanpakken van de verschillende rivierfronten**.
2. Intensieve recreatie kent een bovenregionaal verzorgingsgebied. In Maasdriel zijn Terras aan de Maas, Gebiedsontwikkeling St. Andries

en de Zandmeren de grote trekkers. Voor de toekomst is het van belang deze **recreatieve hotspots te versterken** door het aanbod uit te breiden en beter te voorzien in de wensen die de bovenregionale doelgroep stelt.

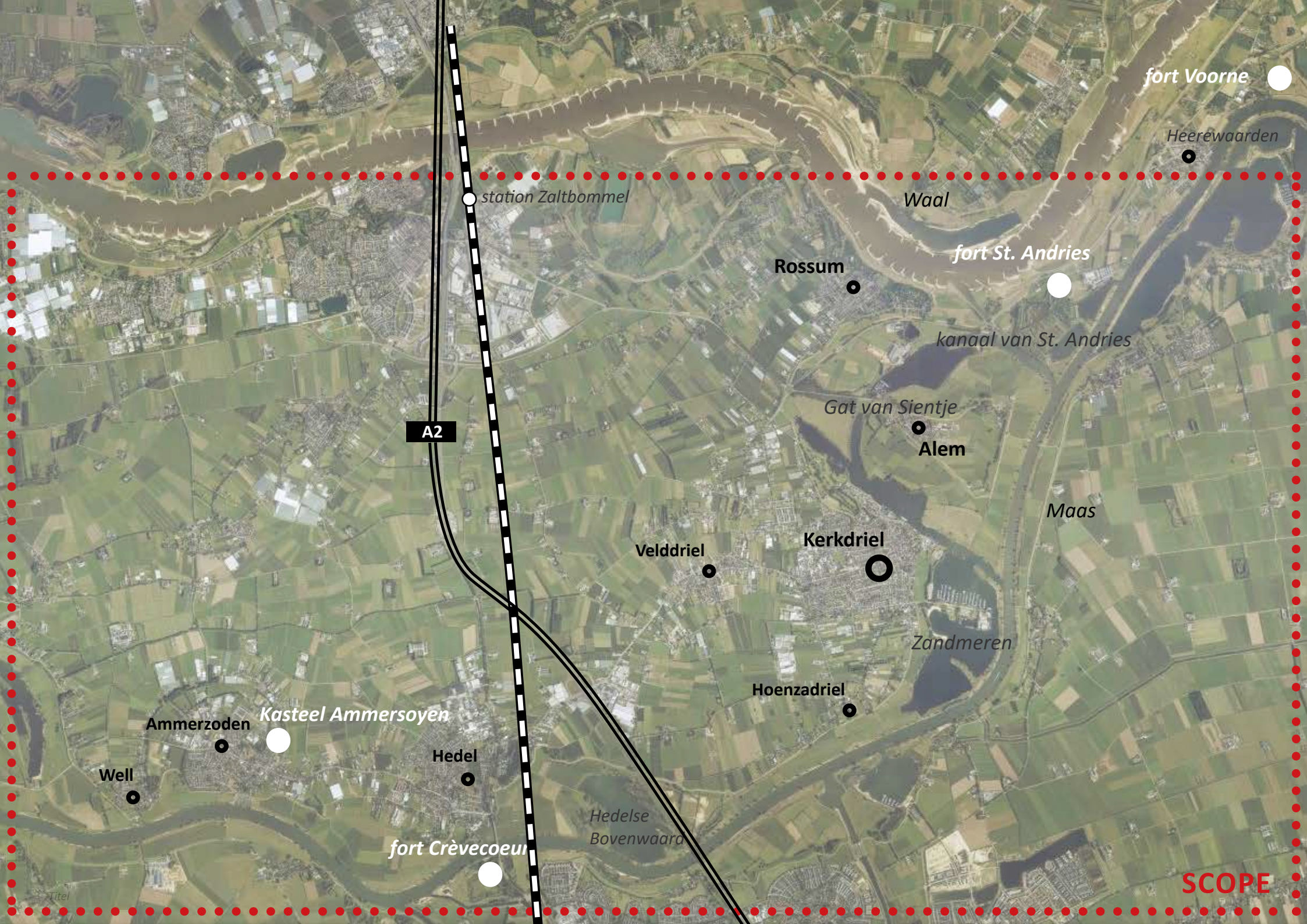
3. Voor het goed functioneren van de recreatieve hotspots is een **goede verbinding tussen de hotspots en de transportassen A2 en spoor** noodzakelijk. Wanneer de hotspots worden versterkt zal ook de verkeersaantrekkende werking groter worden. Het is van belang dat het wegennet hier voldoende capaciteit voor heeft.
4. Bij de rivier als identiteitsdrager horen ook de uiterwaarden die binnen de dijken liggen. Het wijds open karakter van het **rivierlandschap**, met hoge natuurwaarden, is een unieke kwaliteit van deze regio. Het rivierlandschap is met name aan de oostkant van Maasdriel gedurende de jaren flink aanpast op verschillende ontwikkelingen langs de Maas en daardoor niet meer overal beleefbaar. De identiteitsdrager moet dan ook versterkt worden door meer ruimte te geven aan de rivier en onze dijken te versterken, maar ook door het aangetast rivierlandschap en bijbehorende natuurwaarden te verbeteren.
5. Het **verbinden van de toeristisch recreatieve functies** langs de Maas biedt meerwaarde voor de meer extensieve recreatie.

6. De gemeente staat voor opgaven voor duurzaamheid en energietransitie en zoekt naar manieren om grootschalig energie op te wekken. Hiervoor werkt zij momenteel een visie voor zonne- en windenergie uit. Bij de afwegingen die daarbij worden gemaakt, zullen de kwaliteiten en ontwikkelingen, zoals die in het Masterplan benoemd zijn, nadrukkelijk meegenomen worden.
7. Als gevolg van ontwikkelingen in het verleden zijn historische ruimtelijke structuren onderbroken of niet meer als logisch in het landschap te herkennen, terwijl historische structuren een belangrijke kapstok vormen voor ontwikkelingen in de toekomst. Er dient een **visie** te worden ontwikkeld over de manier waarop met deze **historische structuren** wordt omgegaan.

Deze speerpunten zullen in het vervolg proces nader worden uitgewerkt in overleg met stakeholders en landen in de nog op te stellen kernenvisies. Daarnaast wordt de visie opgenomen in de Omgevingsvisie.

Uiteindelijk zal gekomen worden tot een strategie en een programma voor het totale grondgebied van de gemeente, waarmee de koers richting de stip op de horizon wordt ingezet.

fort Voorne

Heerewaarden

station Zaltbommel

Waal

fort St. Andries

Rossum

kanaal van St. Andries

A2

Gat van Sientje

Alem

Maas

Velddriel

Kerkdriel

Zandmeren

Ammerzoden

Kasteel Ammersoyen

Hedel

Hoenzadriel

Well

fort Crèvecoeur

Hedelse Bovenwaard

SCOPE

Titel

1

OPGAVE VOOR MAASDRIEL

1.1 INLEIDING

Gemeente Maasdriel wil een vitale, levendige en bereikbare gemeente in de Bommelerwaard zijn. De ligging op het kruispunt van de Waal en Maas en aan de transportassen A2 en het spoor, geeft deze plek bepaalde kwaliteiten en potenties die bij kunnen dragen aan de doelstelling en wens om een aantrekkelijke gemeente te zijn en blijven.

De Maas is van oudsher een belangrijke ruimtelijk-economische identiteitsdrager geweest voor Maasdriel. De dynamiek van de rivier zorgde vroeger voor vruchtbare gronden met mogelijkheden voor landbouw. Later was de Maas vooral een bron voor het winnen van grondstoffen. Met het Masterplan Maas wordt het accent verschoven naar het benutten van de Maas voor toeristisch-recreatieve potenties. Deze ambitie draagt bij aan het verbeteren van het woon- en leefklimaat en het economisch versterken van de gemeente Maasdriel.

Aan en langs de Maas spelen de komende periode flink wat ontwikkelingen waardoor de gemeente behoefte heeft aan een visie op hoofdlijnen, die inzet op het benutten van de kwaliteiten van de ligging aan de Maas. Het voorliggend koersdocument is een eerste stap in het proces richting Masterplan Maas. Het plangebied voor het Masterplan Maas richt zich op het kralensnoer aan dorpen langs de Maas het bijbehorend achtergebied.

Het Masterplan schetst de koers en geeft ambities weer. In een vervolg stap wordt deze koers nader uitgewerkt en vertaald in een uitvoeringsprogramma.

Maas bij Alem (foto: Siebe Swart)

1.3 WAAROM EEN MASTERPLAN?

Voor de toekomst is het van belang om de betekenis van de Maas opnieuw te definiëren, op een manier die past bij zijn tijd en die de meerwaarde en kracht die deze rivier met zich mee brengt verder versterkt. In dit Masterplan Maas doen we daar een eerste aanzet toe.

Er liggen op dit moment visies vanuit allerlei beleidsvelden. Denk aan water, branding, toerisme, natuur, ruimtelijk etc. Maar één duidelijke koers voor de toekomst ontbreekt.

Het Masterplan Maas moet sturing geven aan het selecteren van initiatieven en ontwikkelingen de gebiedseigen kernwaarden versterken en het onderscheidend vermogen van gemeente Maasdriel en omstreken vergroten. Daarnaast moet het Masterplan aangeven hoe we uitvoering geven aan de gewenste initiatieven en projecten.

Het Masterplan schetst een stip op de horizon en vormt een leidraad en toetsingskader waarmee die sturing gegeven kan worden. Een duidelijke koers biedt de mogelijkheid om meekoppelkansen tussen de verschillende initiatieven te identificeren.

1.4 OMGEVINGSVISIE

In het kader van de Omgevingswet wordt op dit moment ook gewerkt aan de omgevingsvisie. Gemeenten Zaltbommel en Maasdriel stellen samen één gezamenlijke omgevingsvisie op voor de Bommelerwaard. De omgevingsvisie heeft betrekking op alle terreinen van de leefomgeving en gaat in op de samenhang tussen ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed. In de Omgevingsvisie zal ook het Masterplan Maas een plek krijgen.

1.5 DOELEN MASTERPLAN

Gebruik maken van de kracht van de ligging aan de Maas

De rivieren hebben van oudsher het landschap en occupatiepatroon van het gebied bepaald. Daarnaast heeft de regio ook op economisch vlak geprofiteerd van haar ligging aan de Maas en Waal, denk aan landbouw en zandwinning. De ligging aan de Maas heeft daarmee de identiteit van Maasdriel bepaald.

De economische potenties benutten

Nu staan we aan de vooravond van een omslagpunt in de focus op economisch vlak, waarbij toerisme en recreatie met name aan de oostkant van Maasdriel het nieuwe focuspunt wordt. Dit masterplan definieert de nieuwe koers om te komen tot een aantrekkelijk recreatief, toeristisch klimaat.

De landschappelijke kwaliteiten herstellen en verbeteren

De door de jaren heen veranderende rol van de Maas heeft gezorgd voor aanpassingen in ruimtelijke structuren. Deze zijn tegenwoordig niet meer goed in

het landschap herkenbaar. Door oude (rivier)structuren te herstellen of zichtbaar maken kunnen deze weer als leidraad dienen voor verdere ontwikkeling binnen dezelfde logica en systematiek als voorheen.

Versterken van de kwaliteit van woongebieden

Door middel van het bepalen van een heldere koers kunnen gerichte keuze worden gemaakt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zo wordt een versnippering en dus verrommeling van het landschap voorkomen en wordt de woon- en verblijfskwaliteit van de dorpen langs de Maas vergroot.

Vliegwielprojecten samenbrengen onder één paraplu vanuit het gebiedseigen DNA.

Door het opstellen van één integrale visie worden verbanden en meekoppel-kansen inzichtelijk. Wanneer we het gebiedseigen DNA begrijpen kan door middel van enkele impulsen een vliegwieleffect worden opgestart dat de aanjager vormt voor andere ontwikkelingen.

Oversteek naar het eiland Alem

BELANGRIJKSTE SPEERPUNTEN EN OPGAVEN

KERNWAARDEN

	water	cultuurhistorie	natuur	recreatie	economie, wonen & netwerken	Duurzaamheid & klimaatadaptie
VERSTERKEN RIVIERFRONTEN 1A Omgeving Steigerboom, verplaatsen van zandoverslagbedrijven en het ontwikkelen van dit gebied 1B Dorpsfront Alem 1C Dorpsfront Heerewaarden 1D Dorpsfront Hedel	●	●		●	●	
RECREATIEVE HOTSPOTS 2A Maaszone Kerkdriel: Terras aan de Maas 2B Gebiedsontwikkeling St. Andries 2C De Zandmeren 2D Doorontwikkeling Kasteel Ammersoyen	●	●		●	●	
BOVENREGIONALE BEREIKBAARHEID 3A Ontsluiting Kerkdriel en de Zandmeren 3B Verbeteren OV-verbindingen				●	●	
VERSTERKEN RIVIERNATUUR EN LANDSCHAP 4A Oprichting NL Delta 4B Natuurontwikkeling rond Piekenwaard. 4C Natuurontwikkeling rond Fort Sint Andries 4D Herstel en versterking van kleinschalige rivierlandschappen bij Hoenzadriel, Hedel en Well	●	●	●	●	●	
TOERISTISCH RECREATIEVE ROUTES 5A Verbinden van de toeristisch-recreatieve functies langs de Maas 5B Herstel oude pontjes en onderzoek naar verbindingen over het water 5C Langzaam-verkeersverbinding tussen Alem en Kerkdriel		●		●	●	
DUURZAME ENERGIE 6A Invulling opgave duurzaamheid en energietransitie met oog voor kwaliteiten en ontwikkelingen voor de Maas		●			●	●
VERBETEREN LANDSCHAPPELIJKE INPASSING GEBIED HOENZADRIEL - KERKDRIEL 7A Stedenbouwkundige visie op het gebied Kerkdriel en Hoenzadriel		●	●	●	●	

2

DE KOERS

Het ruimtelijk beleid voor het gebied langs de Maas is onderdeel van de structuurvisie. Dit beleid diende over de afgelopen periode meerdere ruimtelijke doelen, maar was niet specifiek gericht op het benutten en beschermen van de kwaliteiten van het gebied langs de Maas.

Gevolg is dat het gebied aan met name de oostkant door de jaren heen flink is veranderd door grootschalige zandwinningen, bouwontwikkelingen en andere ingrepen. Hierdoor is de kwaliteit van het landschap onder druk komen te staan, of zijn die kwaliteiten verloren gegaan. Het verloop van de ontwikkelingen heeft geleid tot versnippering en aantasting van het ruimtelijk beeld. Aan de westkant van de A2 is veel minder sprake van deze aantasting. Deze kernen hebben zich ontwikkeld tot woonkernen.

Met dit Masterplan wordt de koers verlegd en aangescherpt, waarbij wordt ingezet op het versterken van de ligging aan de Maas in de breedste zin van het woord. Wij willen de kracht van de Maas benutten en beschermen.

Dit geldt niet alleen voor Maasdriel maar ook voor vele andere gemeenten langs rivieren. Ook zij willen de kracht van het water te benutten door specifiek beleid gericht op: passende en begrensde bouwontwikkelingen, bescherming van open gebieden en versterking van recreatief (mede)gebruik.

Een belangrijke pijler in de koers is het benutten van de toeristisch-recreatieve potenties van de ligging aan de Maas. De Zandmeren en de omgeving Sint-Andries zijn de concentratiegebieden met thematisering het rivierenlandschap. Het beleid is erop gericht om het bestaande toeristisch-recreatief product te verbeteren en te versterken. Een van de manieren hiervoor is om over te gaan tot seizoensverlenging door meer jaarrondvoorzieningen te faciliteren.

Deze koers is samen te vatten in de hiernaast opgesomde speerpunten die elk bijdragen aan één of meerdere kernwaarden. Per speerpunt zijn diverse opgaven en acties voor de gemeente gedefinieerd.

TOTAALBEELD MASTERPLAN MAAS

3b Verbeteren OV verbindingen

4a Oprichten NL Delta (Nationaal Park)

6a Invulling opgave duurzaamheid en energietransitie met oog voor kwaliteiten en ontwikkelingen voor de Maas

Legenda

- Waterfront activeren
- Forten promoten
- Cultuurhistorische parels
- Verbindingskansen bovenregionaal
- Verbindingskansen
- Promotie hotspots
- Verbeteren natuurwaarden
- Historische structuren
- Spoor
- A2
- Kernen
- Potentiele wateropgaves
- Verbinden?
- 1a** Omgeving Steigerboom, verplaatsen van zandoverslagbedrijven en het ontwikkelen van dit gebied
- 1b** Dorpsfront Alem
- 1c** Dorpsfront Heerewaarden
- 1d** Dorpsfront Hebel
- 2a** Maaszone Kerkdriel: Terras aan de Maas
- 2b** Gebiedsontwikkeling St. Andries
- 2c** De Zandmeren
- 2d** Doorontwikkeling Kasteel Ammersoyen
- 3a** Ontsluiting Kerkdriel en Zandmeren
- 4b** Natuurontwikkeling rond Pietenwaard
- 4c** Natuurontwikkeling rond Fort St. Andries
- 4d** Herstel en versterking van kleinschalige rivierlandschappen
- 5a** Verbinden van de toeristisch-recreatieve functies langs de Maas
- 5b** Herstel oude pontjes en onderzoek naar verbindingen over het water
- 5c** Langzaam-verkeersverbinding tussen Alem en Kerkdriel
- 7a** Stedenbouwkundige visie op het gebied Kerkdriel en Hoensdriel

1 VERSTERKEN RIVIERFRONTEN

De kernen Heerewaarden, Alem, Kerkdriel, Hedel, Ammerzoden, Well en Wellseind zijn van oudsher op de Maas georiënteerd, maar als gevolg van ruimtelijke en economische ontwikkelingen en afwegingen in het verleden is die oriëntatie van enkele van deze kernen veranderd. Daardoor is de verbinding tussen dorp en Maas niet optimaal. Wanneer we de Maas willen inzetten als identiteitsdrager, dan dient deze verbinding verbeterd te worden door o.a. het aanpakken van de verschillende rivierfronten. Zo wordt de Maas weer onderdeel van de ansichtkaart en ontstaat er een prettig verblijfsklimaat voor zowel recreanten als bewoners. Ingrepen die noodzakelijk zijn om deze kwaliteitsslag te maken zijn:

- **1A Omgeving Steigerboom, verplaatsen van zandoverslagbedrijven en het ontwikkelen van dit gebied.**

De omgeving Steigerboom heeft een kwaliteitsslag nodig. Door het verplaatsen van de zandoverslagbedrijven en het ontwikkelen van de vrijkomende ruimte kan worden bijgedragen aan het bieden van een onderscheidend woonmilieu aan de Maas in combinatie met het versterken van het recreatiegebied in de vorm van een openbaar gebied/boulevard. Een dergelijke ontwikkeling draagt ook bij aan het economisch draagvlak van Kerkdriel.

ACTIE: Duidelijk is dat het verplaatsen van de zandbedrijven prioriteit heeft. Voor dit gebied werkt de gemeente een plan uit waarin de kaders voor ontwikkelingen worden aangegeven. Hierbij zal ook het plan 'Ruimte voor Maasdriel' worden betrokken, waarbinnen o.a. ruimte is voor hoogwatermaatregelen in combinatie met grondstoffenwinning. Voor het verplaatsen van de zandbedrijven is het zoekgebied de zone aan de Maas tussen de bruggen bij Hedel (de spoorbrug en de brug van de Oude Rijksweg).

- **1B Dorpsfront Alem**

Als gevolg van het omleggen van de Maas bij Alem is een situatie ontstaan waardoor de dorpskern op een grotere afstand van de rivier is komen te liggen. Eén van de verbeterpunten is de verbinding tussen de recreatiehaven en het dorp. Een mogelijkheid daartoe is om de jachthaven te verplaatsen naar het westen en te situeren nabij het dorp. De levendigheid kan daardoor toenemen. Dat geeft potentie voor kleinschalige toeristisch-recreatieve ontwikkelingen en het faciliteren van horeca. Ook zal worden gezocht naar mogelijkheden voor combinatie met woningbouw (boven de voorzieningen) te ontwikkelen. Het doel is om de potentie van Alem als mooi dorp aan de Maas te verbeteren.

Aan de noordzijde van Alem ligt de focus op een extensieve invulling, waarbij enige grondstoffenwinning kan worden overwogen mits die substantieel bijdraagt aan het bereiken van de bredere gebiedsdoelen zoals die in deze koers zijn gedefinieerd.

ACTIE: Met stakeholders zal een verkenning worden uitgevoerd naar de mogelijkheden voor het verplaatsen van de recreatiehaven.

- **1C Dorpsfront Heerewaarden**

Doel is om de toeristisch-recreatieve potenties aan de Maas te verbeteren.

ACTIE: Het opwaarderen van de camping (terugbrengen van de recreatieve functie en het kwalitatief verbeteren van de camping), het zoeken naar mogelijkheden om de relatie tussen Heerewaarden en de Maas te verbeteren in de omgeving van de jachthaven en de Veerstraat en het zichtbaarder maken in het landschap van Fort Voorne. Voor het Fort zal verbinding worden gezocht met de nabijgelegen ontwikkelingen bij het Voornse Gat / Waal-Maas connectie en de natuurontwikkeling Over de Maas. Door samenhang in deze ontwikkelingen ontstaat er een meerwaarde voor het geheel.

- **1D Dorpsfront Hedel**

De dorpskern Hedel is een verzorgingskern waarbij de focus ligt op prettig wonen en het zwaartepunt

minder op toerisme ligt. In en nabij deze kern zijn ook geen grote toeristische hotspots, maar extensievere vormen van recreatie.

ACTIE: De omgeving Soepkom is de schakel tussen kern Hedel en Maas. Hier is een ambitie voor een lokaal strandbad. De put langs de Maas, nabij dorps huis Gelre's End voldoet niet aan de eisen van officieel zwemwater, maar gemeente Maasdriel ziet mogelijkheden om hier een klein lokaal strandje aan te leggen zodat de plek kan groeien tot aantrekkelijke locatie voor wandelaars en sporters. Voor deze omgeving wordt een gebiedsschets ontwikkeld, waarin ook gekeken wordt naar vormen van extensief medegebruik (wandelpaden) en hoe het daar gelegen overslagbedrijf in de voorgestelde ontwikkeling past. Voor het overslagbedrijf zal bekeken worden of verplaatsing naar de zone tussen de twee bruggen (de spoorbrug en de brug van de Oude Rijksweg) een mogelijkheid is.

2 RECREATIEVE HOTSPOTS

Er zijn verschillende soorten recreatie, die worden onderverdeeld onder intensief en extensief. Daarbij is intensieve recreatie een vorm waarvoor veel voorzieningen nodig zijn en waarbij veel mensen tegelijkertijd op dezelfde plek aanwezig zijn. Deze vorm van recreatie heeft een bovenregionaal verzorgingsgebied en is geclusterd op goed bereikbare locaties, waar sprake is van recreatieve hotspots zoals Terras aan de Maas, Gebiedsontwikkeling St. Andries en de Zandmeren. Voor de toekomst is het van belang de recreatieve hotspots te versterken door het aanbod uit te breiden en beter te voorzien in de wensen die de bovenregionale doelgroep stelt.

Daarnaast zijn er ook intensieve recreatieve trekkers die geen bovenregionale functie hebben zoals Strandbad Well en de Soepkom bij Hedel. Deze locaties richten zich op een lokaal verzorgingsgebied.

Er zijn verschillende opgaven die bijdragen aan het versterken van de recreatieve hotspots:

- **2A Maaszone Kerkdriel: 'Terras aan de Maas'**
Kerkdriel heeft de Maas in haar achtertuin verstoppt. Deze achterkantzone is op veel plekken verrommeld en biedt geen prettige verblijfsplaats. In het gebied langs de Oude Maasarm heeft de gemeente dan ook de ambitie om de toeristische

potentie te versterken en de relatie tussen Kerkdriel en rivier te verbeteren door middel van project: 'Terras aan de Maas'.

Hier lopen reeds initiatieven zoals het herontwikkelen van de voormalige camping (Europarcs), de vestiging van een hotel en projecten voor golfbaan, ijsbaan en zwembad. Voor dit gebied is echter extra inzet nodig om vanuit de lopende projecten meerwaarde te creëren die ook ruimte geeft voor aanvullende initiatieven. Aandachtspunt is de waterrecreatie. Behoudens incidentele evenementen dient waterrecreatie met hoge snelheden en hoge geluidsniveaus en daarmee overlast voor de omgeving hier geweerd te worden.

ACTIE: Hiervoor dient een samenhangende visie opgesteld te worden, waarbij wordt ingezet op het benutten van toeristische potenties van bestaande voorzieningen. Deze visie dient zich te focussen op verblijfsrecreatie in combinatie met de faciliteiten die er reeds zijn. Hier moet een projectmatige sturing op plaats gaan vinden. Eerste stap daarbij is om de stedenbouwkundige visie neer te leggen, zodat van daaruit de lopende projecten en nieuwe projecten opgepakt worden, in onderlinge samenhang en met synergie.

- **2B Gebiedsontwikkeling St. Andries**

De cultuurhistorisch waardevolle forten die in Maasdriel en omgeving liggen, zoals fort Sint Andries, zijn overblijfselen van de rijke historie van het gebied. De promotie van de gebiedshistorie vergroot de belevingswaarde en aantrekkelijkheid van Maasdriel voor zowel inwoners als toeristen. Het verder uitwerken van de toeristisch-recreatieve potenties van Fort Sint Andries en omgeving heeft prioriteit. Het fort ligt op een strategische plek, tussen Waal en Maas en in de nabijheid van het karakteristieke rivierendorp Heerewaarden.

ACTIE: De gemeente zet voor dit gebied in op het versterken van cultuurhistorie, waterrecreatie en natuurontwikkeling, met extensief toeristisch recreatief medegebruik. Voorkeur van de gemeente is dat het belevingscentrum, waarvoor nog een locatie in de regio wordt gezocht, op deze locatie wordt gerealiseerd.

In een lopend project worden de plannen uitgewerkt. Dit is een samenwerking van meerdere partijen (Staatsbosbeheer, Provincie Gelderland, gemeente Maasdriel, gemeente West Maas en Maal, Rijkswaterstaat, Stichting ARK). De ambitie van de gemeente vanuit het Masterplan Maas reikt hierbij verder dan plannen zoals die op dit moment met partners worden uitgewerkt.

- **2C De Zandmeren**

Ook de Zandmeren zijn een toeristisch-recreatieve trekker met potenties voor verdere uitbouw tot dé toeristische hotspot van het gebied: voor dagrecreatie, evenementen, verblijfsrecreatie, waterrecreatie en een zone voor intensieve water gerelateerde recreatie. Er worden reeds stappen in de goede richting gezet om de status van toeristische hotspot te verkrijgen.

ACTIE: Hiervoor lopen diverse initiatieven, waaronder ontwikkeling Kop van de Zandstraat, Tweede plas/Zandstraat. Deze worden projectmatig opgepakt. Daarmee is dit een lopend project.

- **2D Doorontwikkeling kasteel Ammersoyen**

Kasteel Ammersoyen wil haar bezoekersaantal verdriedubbelen in de komende jaren, door steeds meer ruimtes (beter) toegankelijk te maken voor publiek. Om die ambitie te kunnen bereiken is het van belang dat Ammerzoden beter te bereiken is voor toeristen.

ACTIE: De gemeente staat aan de lat voor het verbeteren van de bereikbaarheid van het kasteel. De capaciteit van het huidige wegennet in het dorp is niet berekend op een grotere toestroom aan toeristen.

3 BOVENREGIONALE BEREIKBAARHEID

De ligging van Maasdriel langs hoofdverbindingen, zoals de A2, de A15 en het spoor, zorgen voor een goede bovenregionale bereikbaarheid, maar voor het functioneren van de recreatieve hotspots is een goede verbinding tussen de hotspots en de transportassen A2 en spoor noodzakelijk. Wanneer de recreatieve hotspots worden versterkt zal ook de verkeersaantrekkende werking groter worden. Het is van belang dat het wegennet hier ook op berekend is. Een goede ontsluiting is dan ook een essentiële factor om de koers richting toeristisch recreatief Maasdriel te kunnen varen. De opgaven die hier liggen zijn:

- **3A Ontsluiting Kerkdriel en Zandmeren**

De ontsluiting vanaf de A2 van en naar Kerkdriel en de Zandmeren is op dit moment nog niet optimaal. Door deze verbinding te verbeteren wordt recreatieve hotspot Maasdriel bereikbaar voor een groter publiek (waaronder de Randstad).

ACTIE: Deze ontsluiting kan verbeterd worden door o.a. aanpassing bestaande wegen dan wel aanleg nieuwe ontsluiting. Concrete plannen hiervoor worden uitgewerkt binnen lopend project Zuid-ontsluiting. Hierbij wordt nadrukkelijk een koppeling gezocht met potentiële ontwikkelingen in het gebied (zoals de ontwikkeling van Zandmeren en woningbouw) en is aandacht voor de leefkwaliteit in de directe omgeving.

- **3B OV verbindingen**

Om de toeristisch-recreatieve potenties van het gebied te vergroten is ook een goede bereikbaarheid per openbaar vervoer (OV) nodig. Op dit moment is de ontsluiting met het OV niet optimaal. Er zijn verbeteringen nodig om de toeristisch-recreatieve ambities uit het Masterplan Maas waar te maken.

ACTIE: Hiervoor is een analyse van verbeterpunten nodig.

Bereikbaarheid en ontsluiting

4 RIVIERNATUUR EN LANDSCHAP VERSTERKEN

Bij de rivier als identiteitsdrager horen ook de uiterwaarden die binnen de dijken liggen. Het wijds open karakter van het rivierlandschap, met hoge natuurwaarden, is een unieke kwaliteit van deze regio.

Het rivierlandschap is met name aan de oostkant van Maasdriel gedurende de jaren flink aanpast als gevolg van verschillende ontwikkelingen langs de Maas en daardoor niet meer overal beleefbaar. De identiteitsdrager moet dan ook versterkt worden door meer ruimte te geven aan de rivier en onze dijken te versterken, maar ook door het aangetast rivierlandschap en bijbehorende natuurwaarden te verbeteren. Het opwaarderen van het rivieren landschap draagt bij aan het creëren van een prettige omgeving om in te recreëren en wonen.

De riviernatuur aan de westkant van Maasdriel is van goede kwaliteit. Hier wordt op dit moment door Natuurmonumenten gewerkt aan het versterken van de natuurwaarden bij de Hedelse Bovenwaarde. De hierbij behorende opgaven zijn:

- **4A Oprichting Nationaal park NLDelta**
NLDelta is een programma dat staat voor de ontwikkeling van natuur, economie en leefbaarheid in de rivierdelta. Het gebied is doordrenkt met water en een uniek ecosysteem, waar mens en natuur al eeuwen hand in hand gaan. In het NLDelta staan behoud en de ontwikkeling van natuur en de beleving daarvan centraal, waarop men in wil zetten door de schouders te zetten onder projecten die leiden tot robuuste oer-Hollandse Deltanatuur, goede recreatieve voorzieningen, efficiënte vervoersverbindingen en stimulering van toerisme.

Maasdriel is gelegen nabij de entree richting het nationaalpark en de doelstelling van NLDelta sluit naadloos aan bij de koers die Maasdriel gaat varen. Het NLDelta gebied verbindt de uiterwaarden vanaf Haringvliet tot aan de Biesbosch, met uitlopers via de afgedamde Maas in de richting van Maasdriel. Hierbij aantakken heeft vooral op het gebied van ecologie en recreatieve routes enorme voordelen.

ACTIE: Het zoeken naar een manier om op het programma aan te takken kan een meerwaarde zijn voor Maasdriel.

- **4B Natuurontwikkeling rond Piekenwaard**

De ambitie is om de entree richting het Eiland van Alem te verbeteren, door deze landschappelijk beter in te passen en mogelijkheden voor extensief toeristisch-recreatief medegebruik beter te benutten. De ontwikkeling en ontsluiting van nieuwe natuur bij St. Andries en Piekenwaard heeft een positief effect op de natuurwaarden in het omringend gebied. Daarvoor kan aangehaakt worden op een initiatief van Rijkswaterstaat om maatregelen te nemen voor verbetering van de waterkwaliteit (KRW-maatregelen) en op de rivierverruimingsmaatregelen in waarden rond Alem, doorsteek dam bij Alem en doorstroming bij Zandmeren.

ACTIE: Op het moment dat Rijkswaterstaat het project oppakt (moment is nog niet bepaald) kan door gemeente aansluiting worden gezocht om haar eigen doelstellingen aan het project te koppelen.

- **4C Natuurontwikkeling rond Fort St. Andries**

Dit gebied heeft potenties voor verdere (rivier) natuurontwikkeling.

ACTIE: Hier zal samen met stakeholders een verkenning worden uitgevoerd naar mogelijkheden voor natuurontwikkeling. (Dit in afstemming met project 2B Gebiedsontwikkeling St. Andries).

- **4D Herstel en versterking van kleinschalige rivierlandschappen Hoenzadriel, Hedel en Well**

Bij Hoenzadriel, Hedel en Well zijn fraaie rivierlandschappen aanwezig. Door oude landschappelijke structuren te herstellen kan de kwaliteit van dit gebied verbeterd worden. Bij Well zet de gemeente in op behoud van de aanwezige waarden.

ACTIE: Hiervoor is eerst een landschappelijke analyse met plan van aanpak nodig. Voor deze maatregelen kan gezocht worden naar meekoppelkansen voor met proces van de Bedijkte Maas en KRW-maatregelen van Rijkswaterstaat. Daarnaast dienen deze gebieden ook ontsloten te worden voor extensieve vormen van toeristisch-recreatief medegebruik. Gedacht kan worden aan klompenpaden, wandel en struinroute's en fietspaden. Zowel in de omgeving van Hoenzadriel, als in de zone tussen Well, Ammerzoden en Hedel.

5 TOERISTISCH - RECREATIEVE ROUTES

Naast intensieve recreatie is er ook extensieve recreatie. Deze vorm van recreatie heeft geen specifieke locatie en is uitgespreid over een groot oppervlak. Er zijn dus geen grote groepen mensen op een plek, denk aan wandelen, fietsen en dergelijken. Wat de extensieve recreant nodig heeft is een netwerk aan interessante routes langs mooie plekken.

De A2 is hierin een belangrijk aandachtspunt. Hiervoor wordt momenteel een studie (een zogenaamde MIRT-verkenning) uitgevoerd waarin de verbreding van de A2 over de Maas wordt onderzocht. Deze studie gaat niet alleen over de verbreding van de weg voor het autoverkeer maar ook over een snelfietsroute tussen 's-Hertogenbosch/Empel en Kerkdriel.

Voor Maasdriel zijn er op het gebied van het verbeteren van de extensieve recreatieve routes de volgende opgaven:

- **5A Verbinden van de toeristisch-recreatieve functies langs de Maas**

Doel is om de toeristisch-recreatieve netwerken onderling beter te verknopen, met name richting de Zuiderwaterlinie. Door het herstel van oude pontjes voor langzaamverkeer en andere verbindingen over water wordt tevens de relatie met de overzijde van de Maas verbeterd.

ACTIE: Hiervoor dient een verkenning te worden uitgevoerd.

Pontje bij Heerewaarden

- **5B Herstel oude pontjes en onderzoek naar verbindingen over het water**

Vele oude pontjes die Maasdriel verbonden met de Zuidwaterlinie zijn verdwenen. Het herstel hiervan zorgt voor een betere relatie met de overzijde van de Maas en een uitbreiding van het toeristisch recreatief routenetwerk.

ACTIE: Bij Ammerzoden wordt een steiger hersteld om de aanleg van plezierboot (cruise) Waterfeesten aan te kunnen leggen die dan weer boottochten verzorgt tussen Kerkdriel, Ammerzoden en Heusden. Verder dient er een verkenning te worden uitgevoerd.

- **5C Langzaam-verkeersverbinding tussen Alem en Kerkdriel**

Tussen Alem en Kerkdriel ontbreekt het op dit moment aan een goede verbinding voor langzaam verkeer. Een dergelijke verbinding is een belangrijke schakel in het toeristisch-recreatief netwerk langs de Maas. Daarnaast kan zo'n verbinding ook bijdragen aan de leefbaarheid in beide kernen.

ACTIE: Voor een langzaam-verkeersverbinding wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd.

6 DUURZAME ENERGIE

Er liggen opgaven voor de gemeente Maasdriel om de energietransitie te realiseren. Die energietransitie bestaat onder andere uit het verminderen van het energiegebruik en het duurzaam opwekken van energie. Er wordt naar manieren gezocht om grootschalig energie op te wekken.

- **6A Invulling opgave duurzaamheid en energietransitie met oog voor kwaliteiten en ontwikkelingen voor de Maas**

In deze opgave zal ook rekening worden gehouden met het open en wijds rivierlandschap dat zo veel als mogelijk behouden en versterkt dient te worden. Het project “Burgerwindpark A2, Lage Rooijen” is in voorbereiding. Er is een bestemmingsplan en vergunning voorbereid. Besluitvorming hierover zal naar verwachting in het vierde kwartaal 2020 plaatsvinden.

ACTIE: Bij de uitwerking van de visie voor zonne- en windenergie zullen de kwaliteiten en ontwikkelingen, zoals die in het Masterplan benoemd zijn, nadrukkelijk meegenomen worden.

7 HERSTEL HISTORISCHE RUIMTELIJKE STRUCTUREN

Als gevolg van ontwikkelingen in het verleden zijn historische ruimtelijke structuren onderbroken of niet meer als logisch in het landschap te herkennen, terwijl historische structuren een belangrijke kapstok vormen voor ontwikkelingen in de toekomst. Daarnaast zijn historische structuren interessant om te koppelen aan toeristisch recreatieve functies vanwege de belevingswaarde.

- **7A Stedenbouwkundige visie op het gebied Kerkdriel en Hoenzadriel**

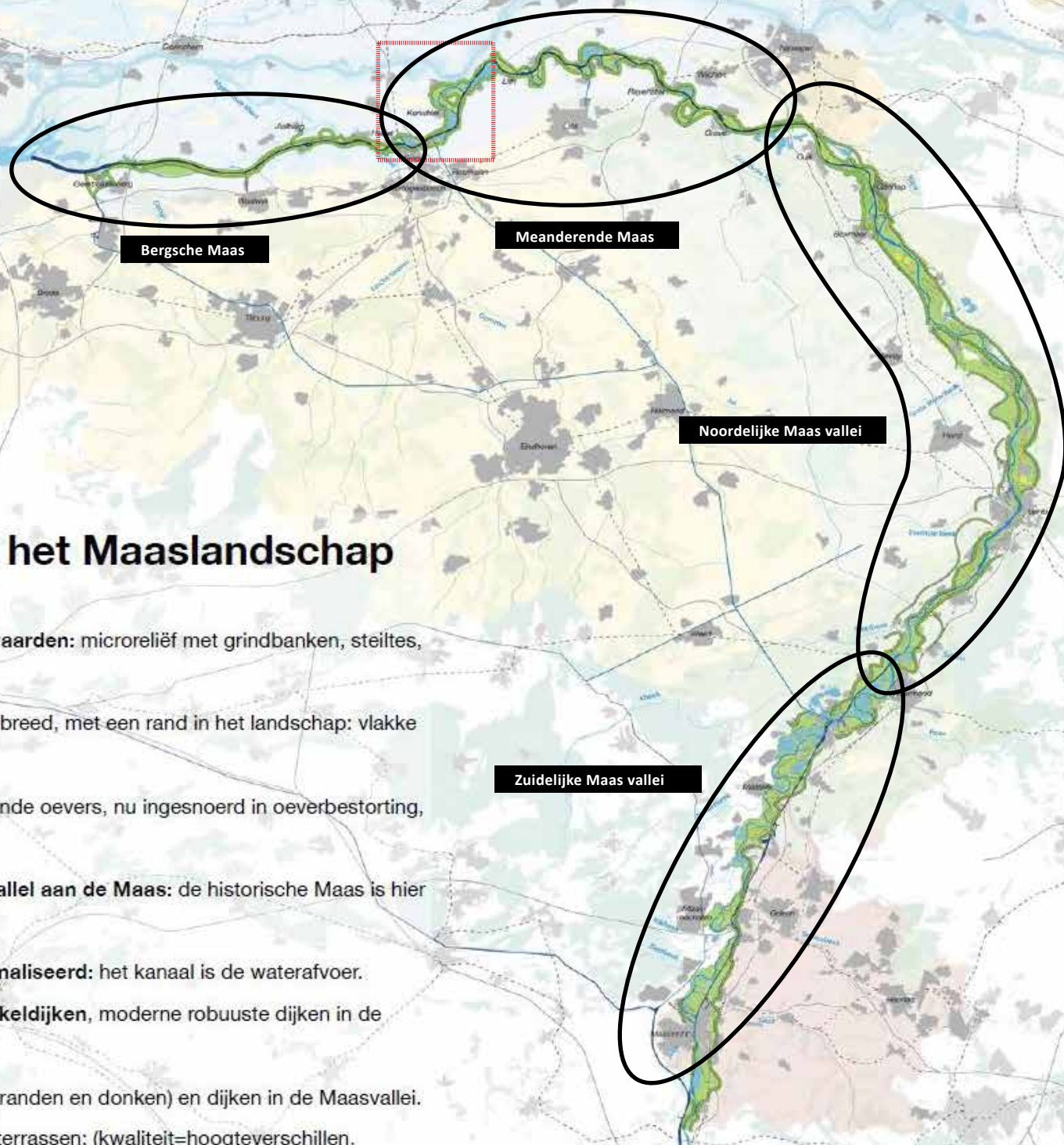
In dit gebied heeft het ontbroken aan ruimtelijke sturing, zodat kwaliteiten in dit gebied verloren zijn gegaan. Mogelijk speelt hier ook het vraagstuk van de ontsluiting Kerkdriel (zuid-ontsluiting).

ACTIE: Hier dient een ruimtelijke visie te worden neergelegd die aangeeft hoe ruimtelijke kwaliteit aangebracht kan worden. Het betreft een nieuw project, dat gekoppeld is aan de nog op te starten Kernenvisie Kerkdriel.

Bedrijvengebied nabij Kerkdriel

internationaal
nationaal
regionaal
deelgebied

Het rijke DNA van het Maaslandschap

Morfologie van de rivier in de uiterwaarden: microreliëf met grindbanken, steiltes, randen en geulpatronen

Vergraven Lely-zone van circa 250m breed, met een rand in het landschap: vlakke lage zone parallel aan de rivier

Meanderende Maas: vroeger eroderende oevers, nu ingesnoerd in oeverbestorting, en gekanaliseerd: breedte is variabel.

Kanalen in de Maasvallei liggen parallel aan de Maas: de historische Maas is hier de waterafvoer.

In de Bedijkte Maas is de loop gekanaliseerd: het kanaal is de waterafvoer.

Rijk dijkenlandschap van oude kronkeldijken, moderne robuuste dijken in de Bedijkte Maas.

Natuurlijke hoogteverschillen (terrassranden en donken) en dijken in de Maasvallei.

Aangrenzende landschappen: Maas terrassen: (kwaliteit=hoogteverschillen, kwelsysteem) rivierduinen, oeverwallen en kommen.

bron: Ruimtelijk Perspectief Maas (Strootman)

3

Waar Maas en Waal te zamen vloeit

Hendrik Tollens (1780-1856)

*Waar Maas en Waal tezaamen spoelt
En Gorkum rijst van ver,
Daar heft zich op den linkerzoom,
En spiegelt in den breedten stroom,
Een slot van eeuwen her.*

*'t Is Loevestein – 't Is Loevestein
Waarvan de wereld sprak,
Door wal en schans en vestingwerk
't Rammeijen van den krijg te sterk,
Maar huwelijkstrouw te zwak.*

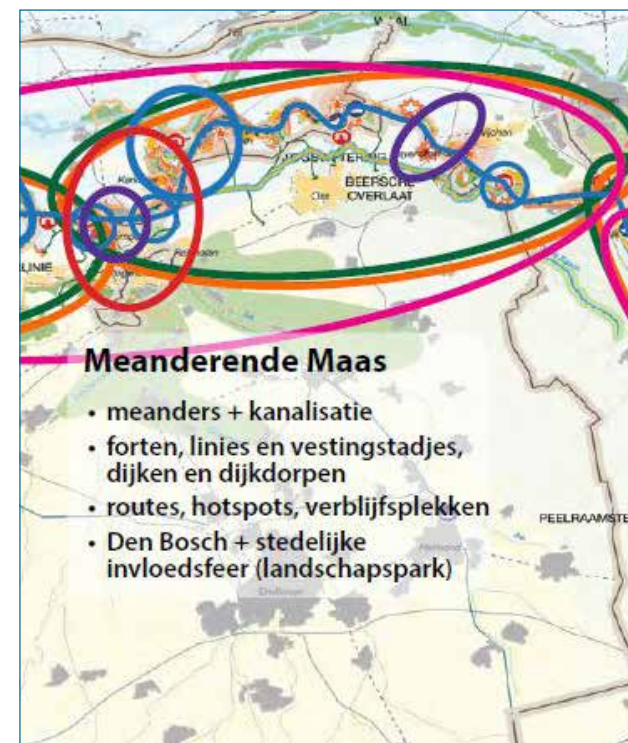
*Daar is een dapper stuk gebeurd,
Waar menig pen van schreef,
Toen Flips zijn gruwzaam rijksbelang
Door marteltuig en ziele dwang
Noch onbeteugeld steef.*

...

RIVIER ALS IDENTITEITSDRAGER

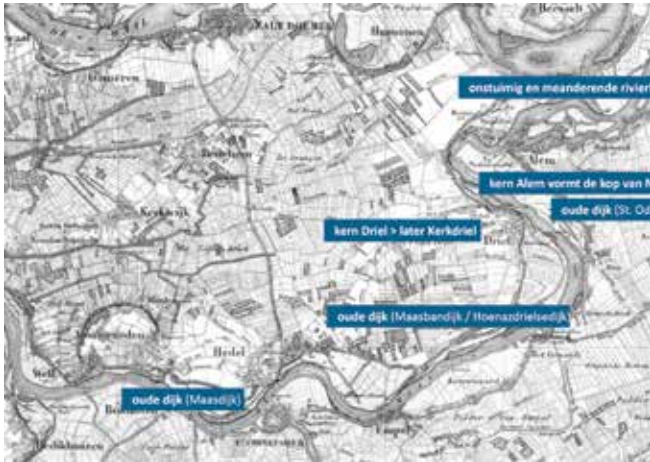
Op regionaal niveau zijn er een aantal visies en perspectieven opgesteld, waarbij in vele gevallen de Maas de kapstok vormt waaraan ontwikkelingen worden opgehangen. Echter, een overkoepeld plan, waarin ook een ruimtelijk en programmatisch vertrekpunt wordt vastgelegd ontbreekt.

Het Ruimtelijk Perspectief Maas (2018), door Strootman Landschaparchitecten (RPM) richt zich op de Maas over de volledige lengte op het Nederlands grondgebied. RPM pleit voor de rivier als identiteitsdrager van het gebied. Het gebied Maasdriel en omgeving is doorwatert met cultuur en historie en daarmee een kansrijk aanknopingspunt voor een ontwikkelperspectief. Het rivierlandschap is door mensenhanden gekneed en bevat, de dijken, meanders, kolken, linten, weidse vergezichten, dorpen, steden en zandwinputten. Dit tonen de eeuwen lange dialoog tussen mens en Maas.

Bron: Ruimtelijk Perspectief Maas (Strootman)

1850

1875

1900

1950

1975

2000

3.1 HISTORISCHE ONTWIKKELING

De aanwezigheid van de ongetemde Maas en Waal zorgden in het verleden voor regelmatig overstromde gebieden. Deze gebieden werden gebruikt voor akkerbouw en daarmee werd Maasdriel een interessante vestingslocatie. Vanaf ongeveer de 8ste eeuw was er sprake van permanente occupatie van de hoger gelegen stroomruggen en ontstonden de eerste wegen op die ruggen. Tot op de dag van vandaag vormen deze wegen de hoofdverbindingen richting de omliggende kernen.

De lager gelegen vruchtbare gronden werden verkaveld in lange stroken, die van hoog naar laag liepen en werden gescheiden door kavelsloten. De komgronden (lager gelegen delen van de uiterwaarden) waar zware kleiafzettingen ontstonden bleven lange tijd onontgonnen en werden alleen in droge perioden gebruikt als extensieve weidegrond. In tegenstelling tot de occupatiezone op de stroomruggronden, kwam in het komgebied nagenoeg geen bebouwing of opgaande beplanting voor, vanwege de dichtheid van het bodempakket. De meeste natte gedeelten dienden voor de winning van griendhout en riet.

Voor de kernen Ammerzoden, Hedel, Well en Rossum geldt dat het vroeger heerlijkheden zijn geweest, met een eigen kasteel. De strategische ligging aan de Maas en op de grens tussen Brabant en Gelderland (en voor Hedel later ook aan het spoor) heeft ervoor gezorgd dat deze kernen zich konden ontwikkelen.

Met de aanleg van de eerste dijken begon de strijd met het water en vanaf de 18e eeuw steeg de productie van baksteen in het rivierengebied. De natte gronden waren grondstof en langs de rivier ontstonden steenovens. Daarmee kreeg de ligging aan de Maas en Waal ook een economische betekenis.

Rond 1900 werd de meanderende Maas doorgestoken en kwam de Piekenwaard bij Alem op een eiland te liggen. Ten westen van Well werd in 1904 de loop van de Maas verlegd door aanleg van De Bergsche Maas. De oude loop van de Maas werd bij Well afgedamd. Gedurende de jaren is de meander van de Maas steeds verder afgewaardeerd en is de rivier verder ingesnoerd tussen de dijken.

Vooraf na de Tweede Wereldoorlog is het cultuurland sterk veranderd door ruilverkavelingen en is de meander van de Maas in zijn geheel doorgeprikt. Deze bypass zorgde ervoor dat Alem op een eiland kwam te liggen. De ruilverkaveling zorgde ervoor dat het landschappelijk contrast tussen de stroomruggen en het komgebied sterk af nam, maar ook de verschijningsvorm van het buitendijks gebied is door kanalisatie van de Maas, zandafgravingen en ruimtelijke ontwikkelingen ten behoeve van recreatief gebruik ingrijpend veranderd.

Op dit moment vormen de grindaafgravingen met name voor recreatief gebruik een belangrijke publiekstrekker, waarmee de aanwezigheid van de Maas tot op de dag van vandaag belangrijk is voor de economie van Maasdriel en omstreken.

Kernwaarden

Men kan dus concluderen dat de Maas een belangrijke identiteitsdrager is, die tot op heden een nadrukkelijke en sturende rol heeft gehad in de transitie en ontwikkeling van het gebied Maasdriel en omstreken. Zo fungeerde de Maas als grens, als transportader, als economische motor, als achtertuin en als levensader.

De Maas heeft het landschap met haar bijbehorende waarden en de fysieke leefomgeving gevormd, maar in de ontwikkeling van het gebied is echter zoveel gebeurd, dat sommige oude Maas-gerelateerde functies en structuren nu niet meer logisch of herkenbaar zijn.

In elk tijdsgewricht heeft men de Maas proberen te benutten voor functies waaraan toen behoefte was. De betekenis van de Maas is steeds aan verandering onderhevig geweest.

Om de kwaliteiten van de ligging aan de Maas in de toekomst juist te benutten is koers bepaald aan de hand van de onderstaande kernwaarden. Per kernwaarde zijn opgaven en ambities bepaald.

WATER...

VERTELT

...de geschiedenis en over de strijd tussen het wassende water, stad en mens

VERBINDT

...niet alleen Brabant met Gelderland, maar ook de mensen met het rivierlandschap

VOEDT

...landbouw, ecologie en stuurt aan op natuurherstel van de uiterwaarden

VERTIERT

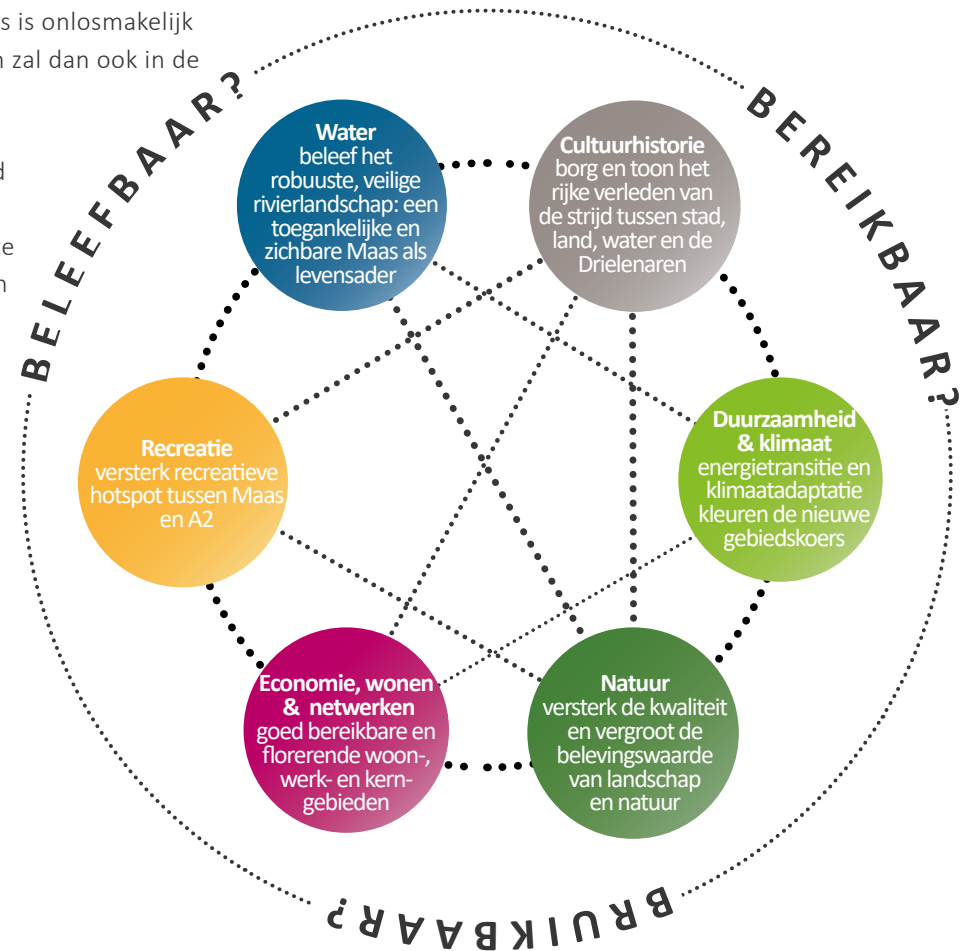
...jong en oud met een podium voor plezier, ontspanning, ontmoeting, en vrije tijdseconomie

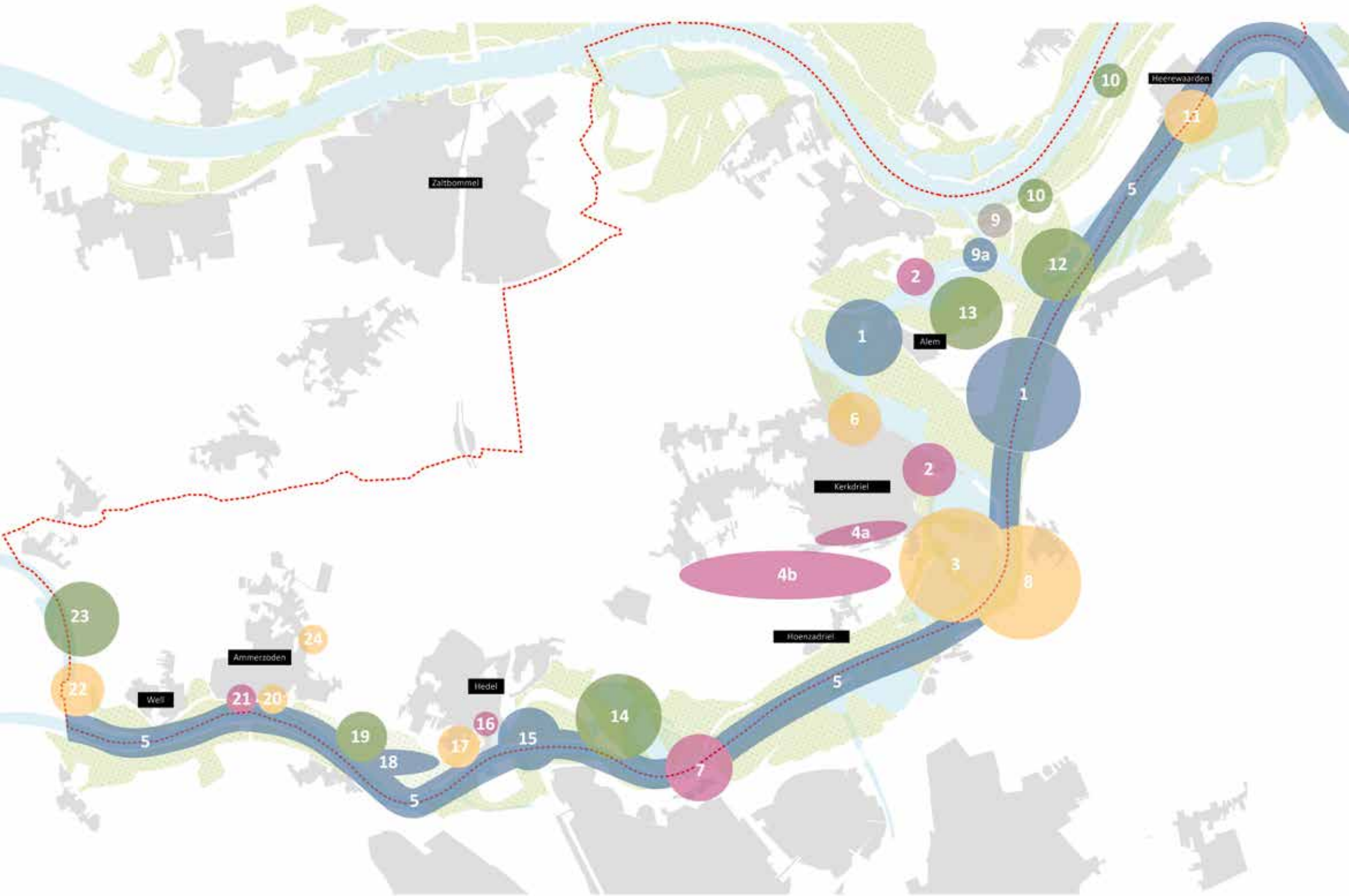

3.2 KERNWAARDEN, AMBITIES EN MEEKOPPELKANSEN

Het beleefbaar, bereikbaar en bruikbaar maken van de Maas is van oudsher leidend in de ontwikkeling van Maasdriel en omgeving. De Maas is onlosmakelijk verweven in het gebieds-DNA en zal dan ook in de toekomst leidend blijven.

Het gebieds-DNA is doorvertaald in een aantal kernwaarden. De kernwaarden zijn de belangrijkste thema's in het gebied en vormen de knoppen waaraan gedraaid kan worden om richting te bepalen voor de toekomst. Per kernwaarde moet een ambitie bepaald worden. Die ambitie bepaalt de opgaves en meekoppelkansen met andere kernwaarden.

Projecten

1. Potentiële rivierverruimende maatregelen (uit plan Maasoeverpark)
2. Ruimte voor Maasdriel
3. Recreatiegebied de Zandmeren
- 4a. Verkeersproblematiek Paterstraat Kerkdriel
- 4b. Toekomstbestendige ontsluitingsroute Kerkdriel-Zuid en Velddriel
5. Proces bedijkte Maas
6. Handhaving en kwaliteitsverbetering Camping Maaszicht
7. Vernieuwing van de A2 brug over de Maas- MIRT onderzoek
8. Wandelroute Zandmeren- trekveer
- 9a. Verbetering doorstroming bij sluis St. Andries
10. Natuurontwikkeling uiterwaarden, Wamel, Dreumel, Heerewaarden (WAAL)
11. Verlengen erfpacht camping Heerewaarden
12. Verzoek tot verondiepe plassen
13. Initiatief voor ontgronding Alemsche Waarden
14. Verdere natuurontwikkeling, in eigendom en beheer van Vereniging tot Behoud Natuurmonumenten in Nederland
15. Vergrootten doorstroombaarheid van de Maas onder de bruggen (spoorbrug en oude Rijksweg)
16. Verbeteren recreatief potentieel Haventje bij Hedel
17. Verbeteren recreatieve functie gebied Gelre's End (soepkom)
- 18 en 19. Mogelijke aanleg van nevengeul in uiterwaarden t.b.v. hoogwaterveiligheid/ waterstandverlaging.
20. Jachthaven met recreatiewoningen
21. Oversteekbaarheid van de Maas bevorderen
21. Strandbad Well
22. KRW Maatregelen langs de Afgedamde Maas
23. Oprichting NL Delta nationaal park
24. Doorontwikkeling kasteel Ammersoyen

3.3 TOEKOMSTIGE ONTWIKKELING

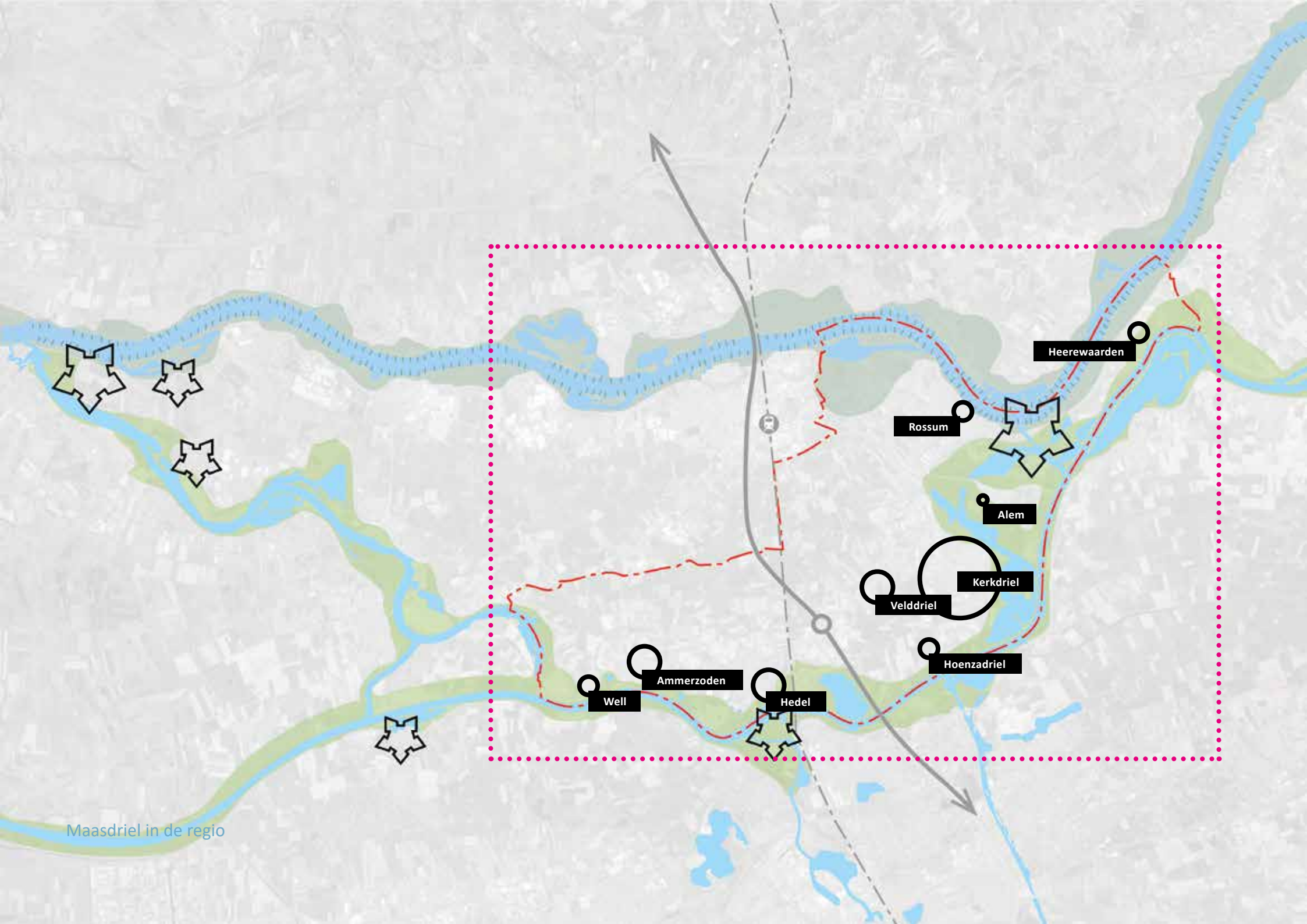
Er staan de komende periode behoorlijk wat ontwikkelingen op de agenda binnen het projectgebied, die elk bijdragen aan het behalen van ambities op de verschillende kernwaarden.

In het kader van de transformatie van agrarisch naar de focus op de recreatie & toerisme zijn wateropgaven onderzocht. Als gevolg van het aanscherpen van de hoogwaterveiligheidsnormen en de klimaatverandering heeft de strak ingesnoerde rivier meer ruimte nodig om te kunnen fluctueren, zonder dat men daar overlast ervaart.

Daarnaast zijn er verkeerskundige opgaven die gericht zijn op het onderhoud aan bestaande verbindingen en het verbeteren van de bereikbaarheid van zowel de kernen, recreatieve voorzieningen als bedrijven, zodat deze economisch kunnen floreren. Sinds de jaren '70 is met name de recreatieve sector steeds beter vertegenwoordigd en een belangrijke trekker voor toeristen. De recreatie is met name gericht op de aanwezigheid van de landschappelijke waarden die het rivierenlandschap biedt. De natuurprojecten richten zich op het behoud en het versterken van deze landschappelijke waarden.

Alem

Maasdriel in de regio

Well

Ammerzoden

Hedel

Velddriel

Kerkdriel

Hoenzadriel

Alem

Rossum

Heerewaarden

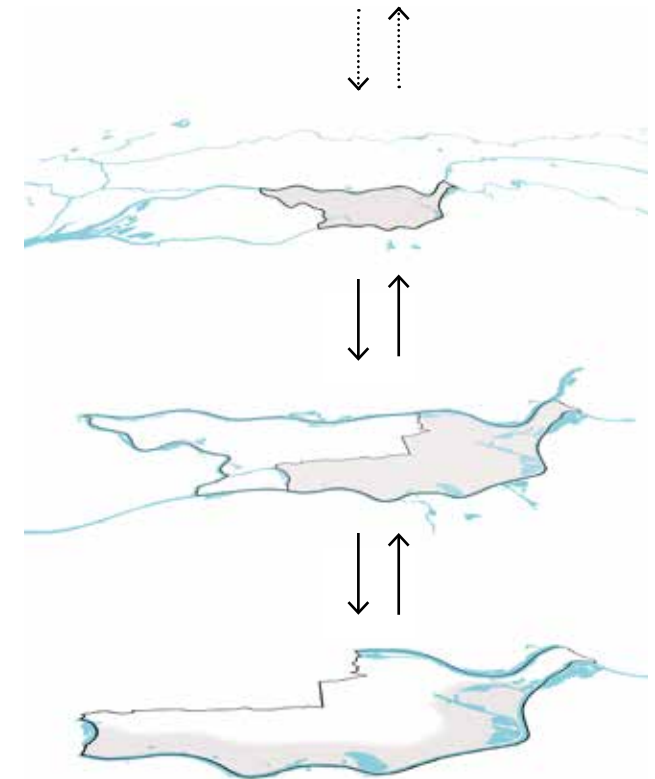
3.4 POSITIONERING OP VERSCHILLENDE SCHAALNIVEAUS

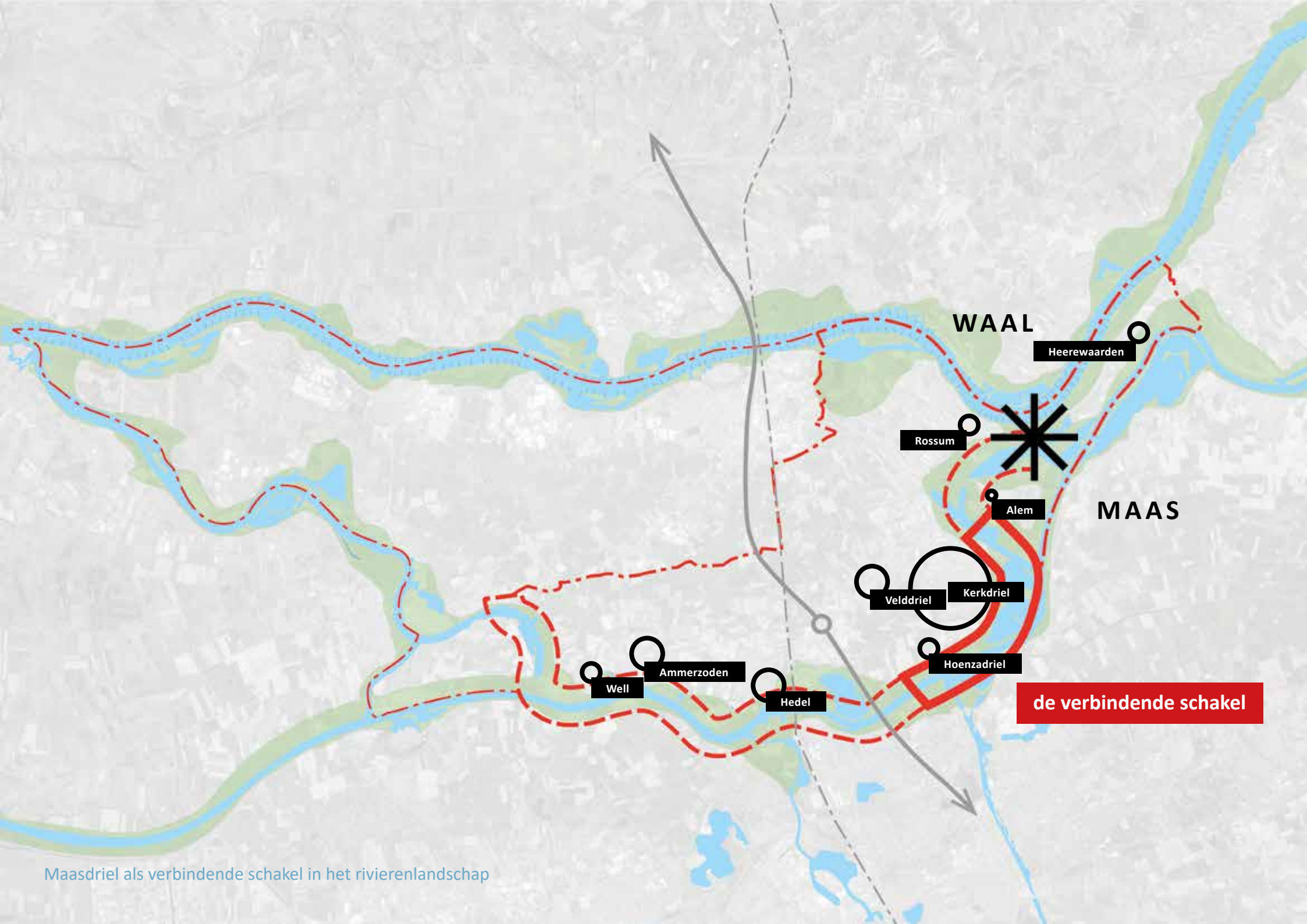
In dit Masterplan schetsen we de visie voor Maasdriel en omgeving op hoofdlijnen. Daarbij ligt de focus op het kralensnoer aan kernen langs de Maas en het Eiland van Alem.

Voor dit gebied en dit schaalniveau definiëren we belangrijke kernwaarden en de ambitie die daarbij nagestreefd dient te worden, gericht op de transformatie naar een landschap en gericht op beleving en kwaliteit.

Verder in het proces, wanneer de visie nader wordt uitgewerkt om concrete kansen en opgaves te identificeren en verzilveren, heeft men de opgave om Maasdriel opnieuw te positioneren op meerdere schaalniveaus.

De uitwerking van gebiedsoverstijgende vraagstukken, bijbehorende stakeholders, investeringsbudgetten, fasering van ingrepen en dergelijke zullen duidelijk worden in latere fase(s), waarbij we ons richten op de strategie.

WAAL

Heerewaarden

Rossum

Alem

MAAS

Velddriel

Kerkdriel

Well

Ammerzoden

Hedel

Hoenzadriel

de verbindende schakel

Maasdriel als verbindende schakel in het rivierenlandschap

4

ANALYSE

Kerkdriel wordt de verbindende schakel in het 'omarmen van de Maas'. Als gevolg van ontwikkelingen gedurende de jaren, waarbij de bruikbaarheid van de Maas leidend is geweest, is men de beleving en de bereikbaarheid van deze levensader uit het oog verloren.

Economische ontwikkelingen als landbouw, ruilverkaveling en zandwinning hebben grote invloed gehad op het landschap en het verloop van de Maas. De Zandmeren zijn bijvoorbeeld een resultaat hiervan.

De Maas had vooral een economische betekenis en men oriënteerde de bebouwing juist de andere kant op. Vooral Kerkdriel heeft een waterfront direct aan de Maas, bestaande uit een rommelige afwisselingen van dijkwoningen, bedrijven en recreatiefuncties. Daardoor heeft Kerkdriel talloze verborgen vista's in achtertuinen en onbereikbare stukjes uiterwaarden.

Ook in Hedel, Ammerzoden en Well is de Maas verstopt in de achtertuinen van dijkwoningen, maar hier zijn de bebouwing en de Maas van elkaar gescheiden door de uiterwaarden. Deze kant van Maasdriel lag de focus vooral op prettig wonen.

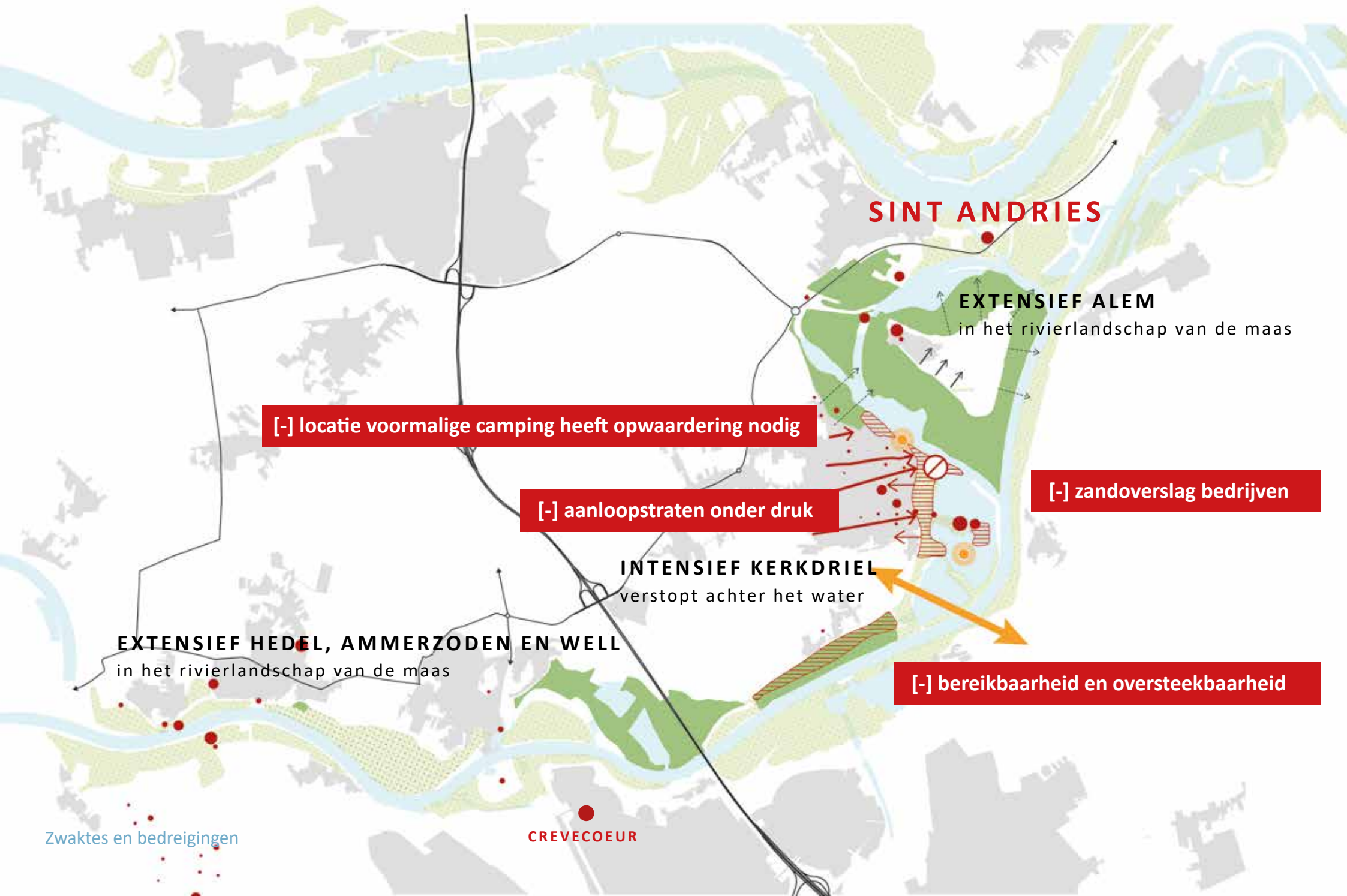
Toen Maasdriel ook het toerisme ging bedienen konden gaan profiteren van de Zandmeren, die een restant waren van de zandwinning. De bebouwing is echter niet of nauwelijks aangepast, waardoor een

representatief waterfront ontbreekt. Daardoor vormt Kerkdriel, de enige kern met een waterfront direct aan de Maas, nu de ontbrekende schakel in het 'omarmen van de Maas'.

Maasdriel heeft nog geen gebiedseigen profiel aan de hand waarvan zij zich kan profileren op meerdere schaalniveaus. Met dit masterplan wordt de Maas als identiteitsdrager centraal gesteld en worden opgaves bepaald, die nodig zijn om de transitie in te zetten van landbouw en zandwinning, richting een aantrekkelijke recreatieve hotspot en een aantrekkelijke gemeente om in te wonen.

Zandmeren bij Kerkdriel

SINT ANDRIES

EXTENSIEF ALEM

in het rivierlandschap van de maas

[-] locatie voormalige camping heeft opwaardering nodig

[-] aanloopstraten onder druk

[-] zandoverslag bedrijven

INTENSIEF KERKDRIEL

verstopt achter het water

[-] bereikbaarheid en oversteekbaarheid

EXTENSIEF HEDEL, AMMERZODEN EN WELL

in het rivierlandschap van de maas

CREVECOEUR

Zwaktes en bedreigingen

4.1 BELEEFBARE MAAS

Er zijn op dit moment nog maar weinig plekken waar Maas, kern en mens elkaar ontmoeten. Met name rond Kerkdriel is de Maas veelal verscholen, achter bebouwing en groen. Een gezicht voor het Maasfront, met een focus op wonen en recreatie is een belangrijke opgave voor de toekomst.

4.2 BEREIKBARE MAAS

De Maas ligt ingesloten tussen de dijken waarover op sommige plaatsen recreatieve routes lopen. De uiterwaarden zijn via informele paden toegankelijk, maar de verblijfskwaliteit is nog niet optimaal. Ook kent het gebied nog te weinig samenhang. Belangrijke opgaves voor de toekomst zijn het verbeteren van de verblijfskwaliteit door o.a. het versterken van de natuurwaarden in deze uiterwaarden en het verbeteren van het recreatief routenetwerk, passend bij de lokale ambities.

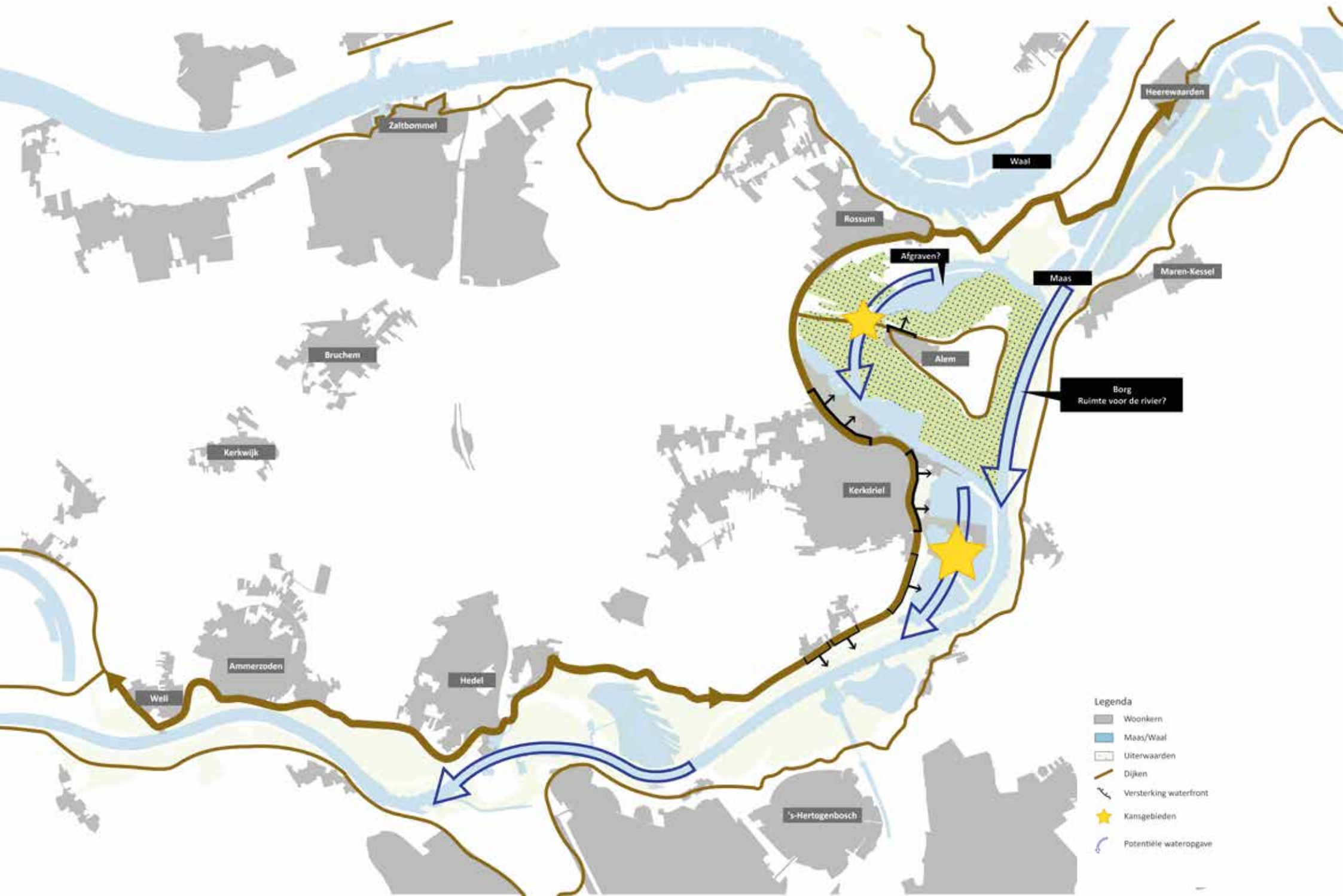
Recreatie aan en op de Maas

4.3 BRUIKBARE MAAS

Bij de Zandmeren wordt in het seizoen intensief op en aan het water gerecreëerd, maar als gevolg van veranderingen in de markt is er behoefte aan het uitbreiden van het recreatief aanbod en mogelijk wonen. Daarnaast zijn er diverse parels die samen het DNA van het gebied vormen en een rol kunnen spelen in de gebiedsbranding. Denk aan historische bebouwing, vergezichten en eigentijdse initiatieven.

Rond Alem, Hoenzadriel, Hedel, Ammerzoden en Well liggen nog attractieve uiterwaarden en open rivierlandschappen die ook op het gebied van ecologie een toegevoegde waarde vormen. Bij Alem is de bebouwing niet naar het waterfront georiënteerd, maar hier is de bebouwing ouder dan de omgelegde rivierloop. Het creëren van een waterfrontje biedt mogelijkheden voor het verbeteren van de leefbaarheid en het toeristisch, recreatief potentieel.

In de toekomst kan deze recreatieve meerwaarde die de Maas biedt aan met name de oostkant van Maasdriel verder worden uitgebouwd om zo een aantrekkelijkere toeristische recreatieve bestemming te worden met bovenregionale betekenis. Aan de westkant ligt de focus op wonen en extensievere vormen van recreatie.

Legenda

- Woonkern
- Maas/Waal
- Uiterwaarden
- Dijken
- Versterking waterfront
- Kansgebieden
- Potentiële wateropgave

Water

Beleef het robuuste,
veilige rivierlandschap: een
toegankelijke en zichtbare
Maas als levensader

WATER

Het gebied kent een aantal wateropgaven die gericht zijn op het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering en de aangescherpte wet- en regelgeving op het gebied van waterveiligheid. De opgave omvat en combinatie van het bieden van meer ruimte voor de rivier en onderhoud/verzwaring van bestaande dijken.

Er zijn recent meerdere plannen ontwikkeld om de rivier meer ruimte te geven, door het verdiepen van de geul, het ontgraven van uiterwaarden, het aanleggen van nevengeulen en het verbreden van het rivierbed. De bruggen in het gebied (de A2 en de brug bij Hedel) vormen vernauwingen die de doorstroom bij hoogwater belemmeren. Het project Ruimte voor Maasdriel is een voorbeeld van een plan dat rivierversmoring, natuurontwikkeling, een nieuw waterfront voor Kerkdriel en meer recreatiemogelijkheden combineert.

De nieuwe inrichting zorgt voor lagere waterstanden bij hoogwater, een betere doorstroming en het lost daarnaast een aantal knelpunten in het gebied op.

Verder zijn er mogelijkheden voor ingrepen bij de oude meander bij het eiland van Alem, de bypass en ter hoogte van de Zandmeren bij Kerkdriel. De bypass kan worden afgegraven en verbreed indien de dijk kan worden verlegd.

Daarnaast zijn er de onderhouds- en dijkverzwaringswerkzaamheden. Dit biedt meekoppelkansen. Zo kan de oriëntatie op en beleefbaarheid van de Maas worden verbeterd, door in te zetten op een nieuw waterfront voor Kerkdriel en Alem. Verder kan ook worden ingezet op het creëren van nieuwe recreatieve verbindingen richting de uiterwaarden, waardoor de Maas beter toegankelijk en beleefbaar wordt en minder als een barrière werkt.

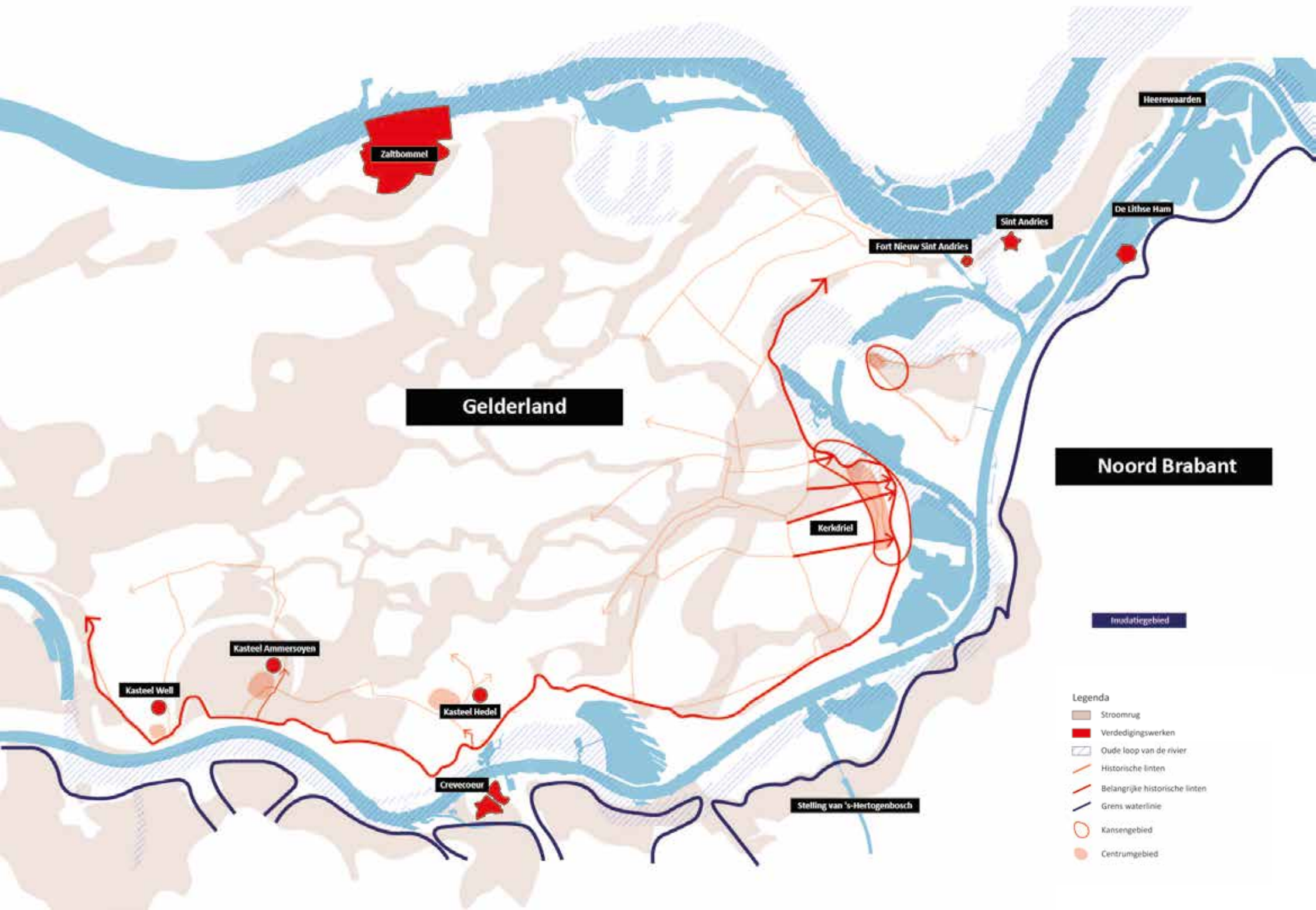
Zoekgebied ruimte voor de rivier.

Onderhoud en verzwaring dijken

Waterfront Kerkdriel en Alem

Cultuurhistorie

Borg en toon het rijke
verleden van de strijd
tussen stad, land, water
en de Drielenaren

CULTUURHISTORIE

Het gebied heeft een rijke cultuurhistorie die in het gebieds-DNA is verweven. Als gevolg van vele ingrepen in met de stroom van de rivier zijn oude structuren niet meer als logisch te herkennen. De historie en de cultuurhistorische parels bieden kansen voor het profileren van het gebied.

De belangrijkste verbindingswegen zijn van oudsher gelegen op de hoger gelegen stroomruggen. Als gevolg van verlegging, omlegging en indijken is de stroom van de Maas flink veranderd. Deze oude structuren zijn als gevolg van ontwikkelingen niet meer duidelijk herkenbaar, maar bieden een kapstok voor het laden en programmeren van het gebied in de toekomst.

Binnen de oude structuren zijn diverse cultuurhistorische parels, vergezichten en eigentijdse initiatieven gelegen, die waardevol zijn voor zowel een prettige woonomgeving als recreatie. Deze parels laden

het verhaal van het gebied en vormen ankerpunten voor recreatieve routes. De cultuurhistorie biedt onderscheidend vermogen voor gebiedsbranding.

Daar waar nog stukjes missen in het verhaal moet worden onderzocht of herstel van oude structuren tot een meerwaarde leidt. Zo zijn oude linten richting het waterfront interessante routes die de kern activeren, maar deze dienen ook beleefbaar te zijn. Ook de forten Sint Andries en Crevecouer, de Zuiderwaterlinie en de kastelen van de oude heerlijkheden vertellen een interessant verhaal dat het gebied laadt en een meerwaarde biedt voor toeristen.

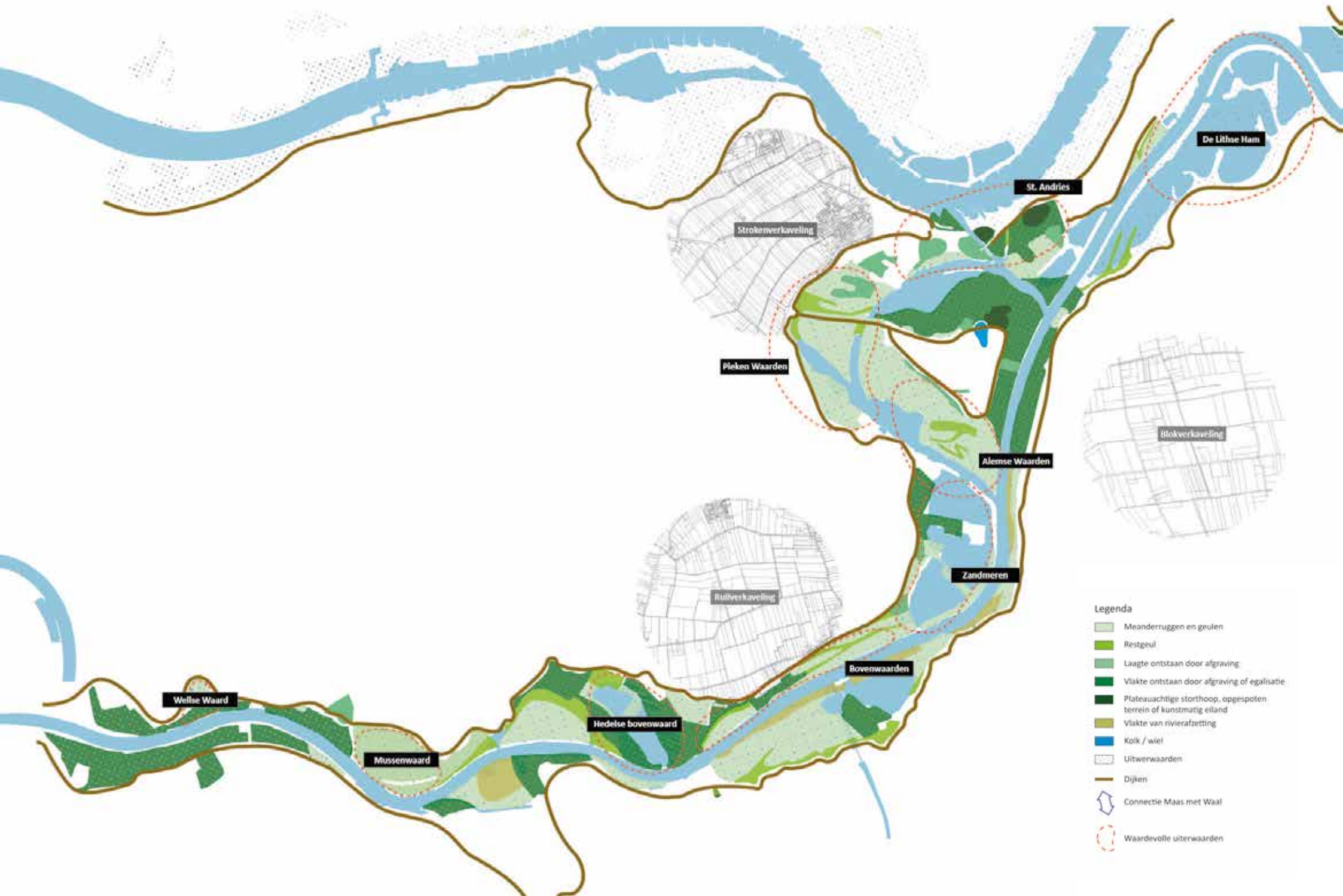
Historisch verloop water en stroomruggen

Cultuurhistorische hotspots

Oude linten richting kernen

- Legenda**
- Meanderruggen en geulen
 - Restgeul
 - Laagte ontstaan door afgraving
 - Vlake ontstaan door afgraving of egalisatie
 - Plateauachtige storchoop, opgespoten terrein of kunstmatig eiland
 - Vlake van rivierafzetting
 - Kolk / wiel
 - Uiterwaarden
 - Dijken
 - Connectie Maas met Waal
 - Waardevolle uiterwaarden

Natuur
Versterk de
kwaliteit en vergroot de
belevingswaarde
van landschap en natuur

NATUUR

Uiterwaarden horen bij het rivierenlandschap en worden gekenmerkt door de wijde vergezichten en openheid. Het zijn de stukken grond tussen het zomerbed van een rivier en de hoge winterdijk. Bij hoogwater mogen ze onderstromen. Voor de natuur zijn uiterwaarden heel waardevol, maar de biodiversiteit is er in de loop der jaren sterk achteruit gegaan als gevolg van de jarenlange strijd met het water en het verleggen en indijken van de Maas.

Het herstellen en versterken van de natuurwaarden en daarmee het vergroten van de biodiversiteit is dan ook een belangrijke opgave voor de toekomst, zodat de rivier weer aantrekkelijk wordt voor planten en dieren.

Op dit moment is Rijkswaterstaat bezig met ecologisch herstel van de afgedamde Maas om de waterkwaliteit te verbeteren en ook binnen project Ruimte voor Maasdriel wordt natuur ontwikkeld in de uiterwaarden rond Kerkdriel en Alem. Nabij Hedel en Ammerzoden worden de mogelijkheden voor natuurontwikkeling en de aanleg van een nevengeul in de uiterwaarden onderzocht.

Verder is ook het bereikbaar en beleefbaar maken van de uiterwaarde, voor extensieve vormen van recreatie een belangrijke opgave vanuit zowel recreatief oogpunt als op het gebied van educatie. Echter, de combinatie van natuurontwikkeling en recreatie is een uitdaging.

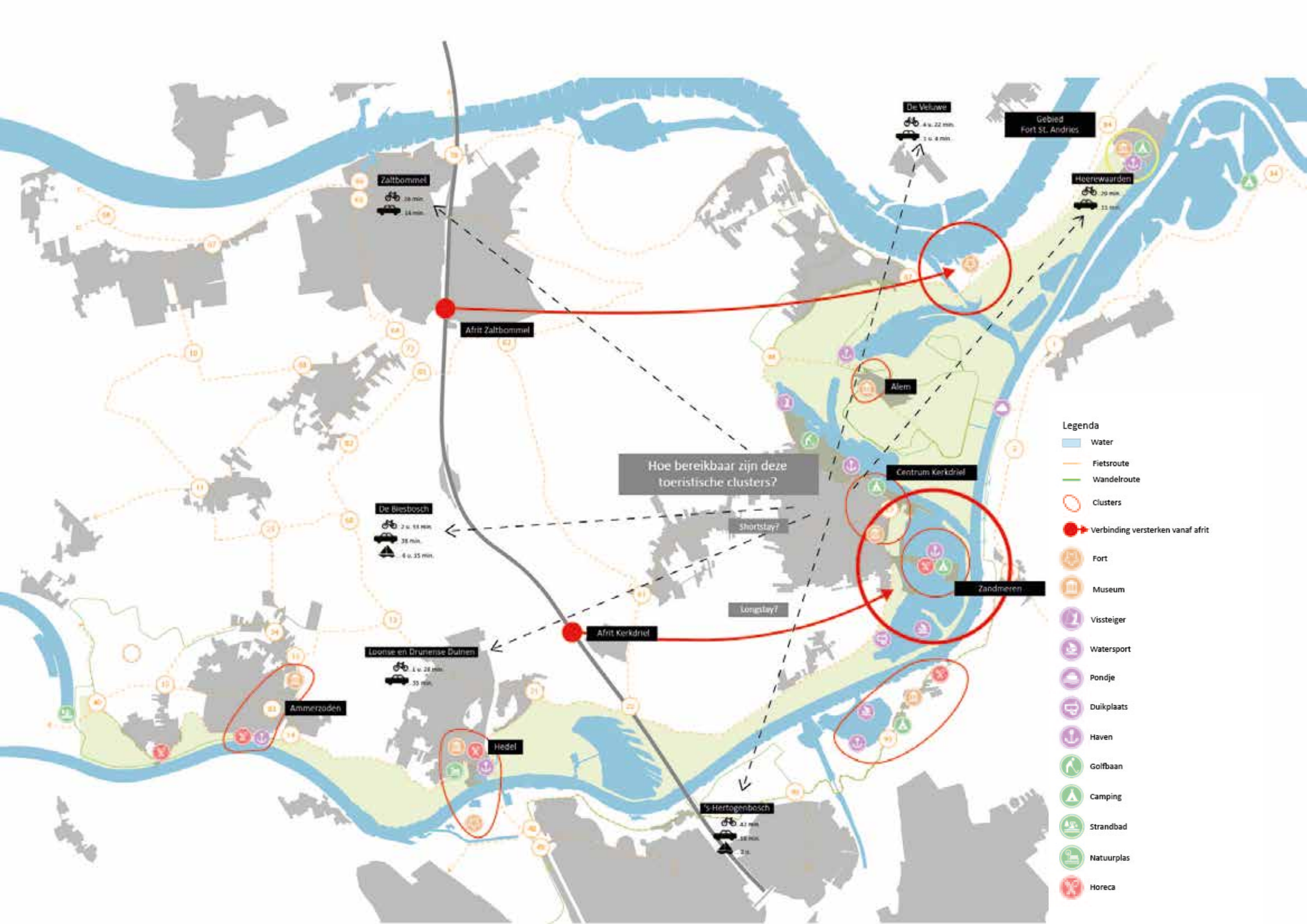
Diersoorten uiterwaarden

Bereikbaarheid uiterwaarden

Ontwikkeling polderstructuren

Hoe bereikbaar zijn deze toeristische clusters?

Legenda

- Water
- Fietsroute
- Wandelroute
- Clusters
- Verbinding versterken vanaf afrif
- 🏰 Fort
- 🏛️ Museum
- 🚶 Vissteiger
- 🚣 Watersport
- 🌊 Pondje
- 🏊 Duikplaats
- 🚤 Haven
- 🏌️ Golfbaan
- 🏕️ Camping
- 🏖️ Strandbad
- 🌳 Natuurplas
- 🍷 Horeca

Zaltbommel
🚲 28 min.
🚗 14 min.

De Veluwe
🚲 4 u. 22 min.
🚗 1 u. 4 min.

Heerewaarden
🚲 20 min.
🚗 11 min.

De Biesbosch
🚲 2 u. 55 min.
🚗 38 min.
🚛 4 u. 35 min.

Loonse en Drunense Duinen
🚲 1 u. 28 min.
🚗 30 min.

's-Hertogenbosch
🚲 42 min.
🚗 28 min.
🚛 2 h.

Afrif Zaltbommel

Afrif Kerkdriel

Gebied Fort St. Andries

Alem

Centrum Kerkdriel

Zandmeren

Shortstay?

Longstay?

Ammerzoden

Hedel

's-Hertogenbosch

Recreatie

Versterk recreatieve en
toeristische hotspot tussen
Maas en A2

RECREATIE

Maasdriel en omgeving kent een aantal bovenregionale trekkers waar verschillende doelgroepen met verschillende wensen en kansen op af komen. Om te kunnen floreren op het gebied van recreatie en toerisme is het van belang dat de verschillende doelen en opgave voor die verschillende doelgroepen nader in kaart worden gebracht.

Zo zijn er de regionale toeristen die een dagje in de buurt komen wandelen en fietsen in de omgeving. Zij hebben behoefte aan een goed netwerk van fiets- en wandelpaden, horeca en fiets- of bootverhuur. Terwijl waterrecreanten specifiek voor de haven of watersport komen en juist behoefte hebben aan bijvoorbeeld een ligplaats, een goede bovenregionale bereikbaarheid en wensen naast hun watersport ook te overnachten.

Maasdriel is gelegen langs een van de belangrijkste (inter)nationale ontsluitingassen de A2 en het spoor. De verbinding tussen de A2 en het recreatief centrum (de hotspot) aan de oostkant is echter nog niet optimaal. Daar ligt een opgave en kans richting de toekomst.

Ook moet worden ingezet op het verbeteren van het fijnmazigere netwerk tussen de cultuurhistorische hotspots in de kernen, het rivierenlandschap en de (lokale) waterrecreatie. De Maas is daarbij enerzijds het middelpunt en anderzijds een barrière die routes onderbreekt. Verbindingen in de vorm van pondjes kunnen deze barrière opheffen en hebben een toegevoegde waarde in de beleving van recreëren in een waterrijk gebied voor zowel toeristen als lokale recreanten.

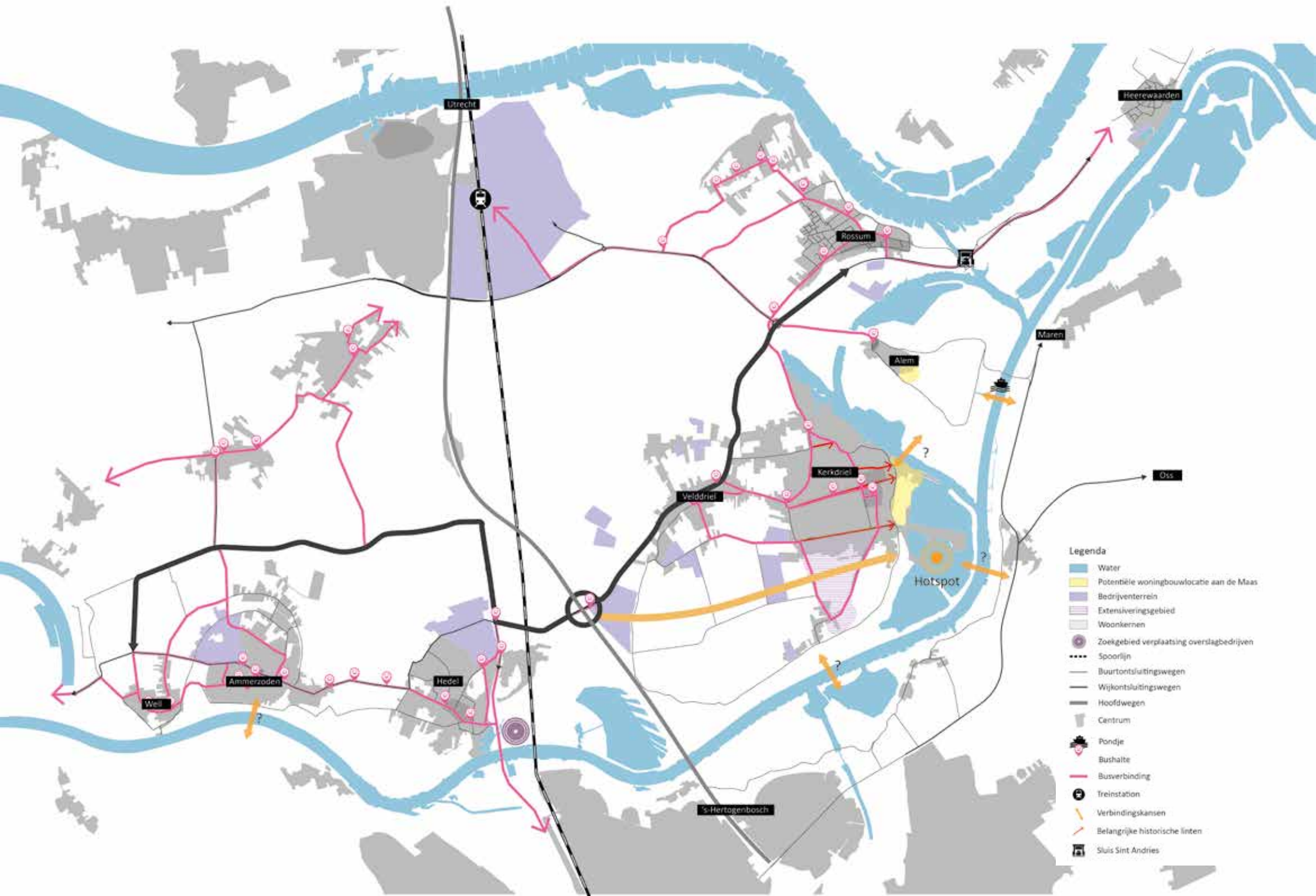
Recreatieve hotspots en natuur

Verbindingen om barrières te doorbreken

Recreatieve routes

Legenda

- Water
- Potentiële woningbouwlocatie aan de Maas
- Bedrijventerrein
- Extensiveringsgebied
- Woonkernen
- Zoekgebied verplaatsing overstagbedrijven
- Spoorlijn
- Buurtontsluitingswegen
- Wijkontsluitingswegen
- Hoofdwegen
- Centrum
- Pondje
- Bushalte
- Busverbinding
- Treinstation
- Verbindingskansen
- Belangrijke historische linten
- Sluis Sint Andries

Economie, wonen & netwerken

Goed bereikbare en florerende woon-, werk- en kerngebieden

ECONOMIE, WONEN EN NETWERKEN

De ligging aan zowel de Maas en Waal, als langs twee belangrijke transportassen de A2 en het spoor zijn belangrijk geweest voor de economische ontwikkeling van Maasdriel. Oorspronkelijk lag de nadruk op landbouw. Aan de oostkant kwam daarbij ook grondstoffenwinning en later werd recreatie en toerisme een steeds grotere bron van inkomst en werkgelegenheid, die nieuwe kansen met zich mee bracht. In de toekomst zal Maasdriel blijven focussen op het verder versterken van het recreatie- en toerismepotentieel van de gemeente.

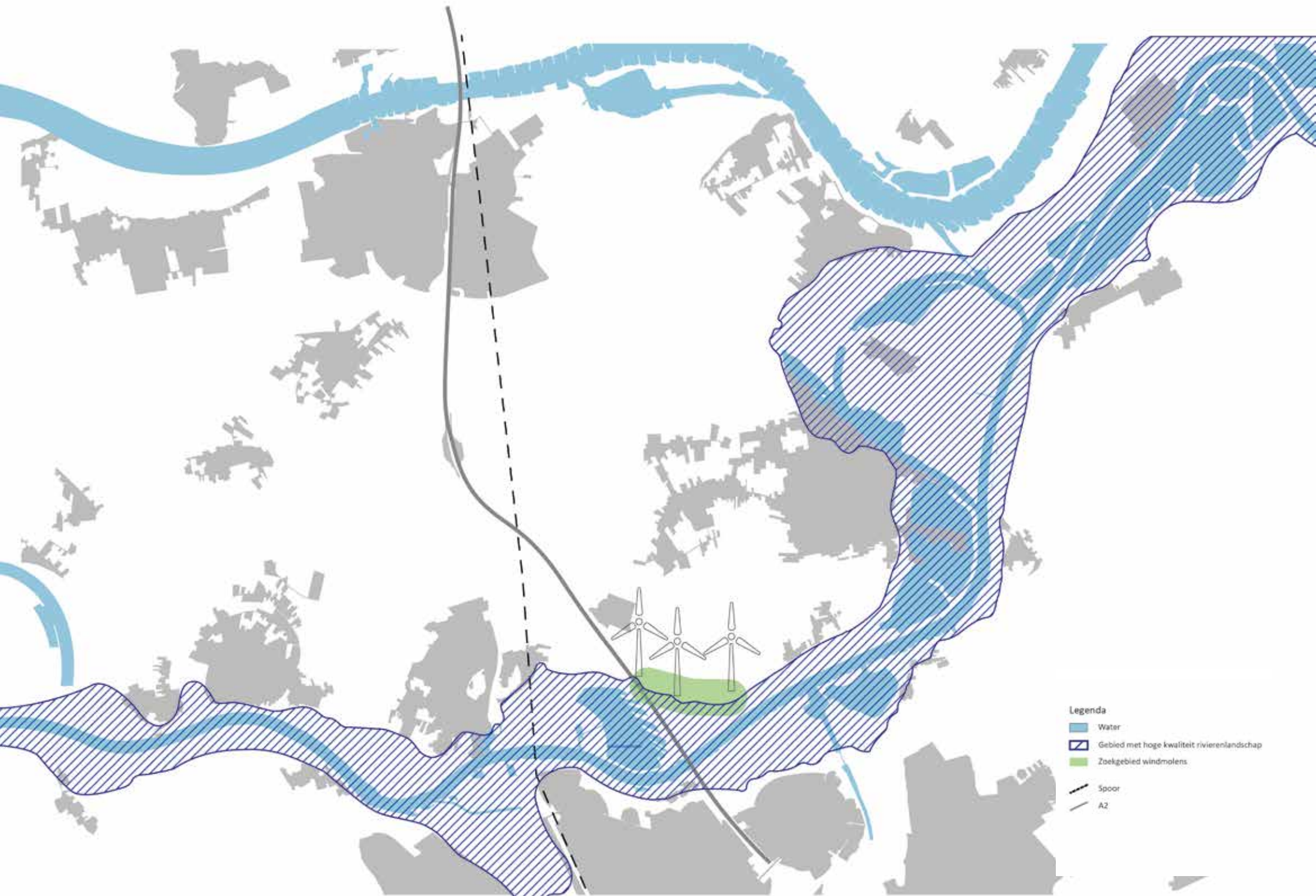
Als gevolg van deze verschuiving in focus, is het fijnmazigere netwerk waarvan toeristen en recreanten gebruik maken ook steeds belangrijker geworden en zijn ook de kernen van karakter veranderd. Landbouw voert niet langer de boventoon, maar men is meer verweven met de stadsregio. Prettig wonen en een goede ontsluiting richting o.a. de A2 is belangrijk voor bewoners en er wordt dan ook gekeken naar mogelijkheden voor woningbouw. Voor de overslagbedrijven in Kerkdriel en Hedel zal onderzocht worden of een verplaatsing naar de zone tussen de bruggen bij Hedel (spoorbrug en brug Oude Rijksweg) mogelijk is.

Andersom is een goede verbinding tussen A2 en de recreatieve hotspot op dit moment een aandachtspunt, waardoor veel verkeer door de kwetsbare kernen rijdt.

Een toekomstige opgave is het beter benutten van de ligging aan de A2. Middels een corridor kan een directe verbinding de recreatieve hotspot worden opgezet. De ruimtelijke kwaliteit van die corridor, die de gebiedsentree vormt is een belangrijk aandachtspunt.

De historische linten zijn van oudsher gelegen op de stroomruggen die haaks staan op de Maasoever en de N-wegen. Ook deze linten kunnen fungeren als poorten naar de kernen en kunnen ook op die manier worden vormgegeven om meer identiteit aan het gebied te geven.

Het OV in de huidige situatie is onvoldoende toereikend om de recreatieve hotspots te bereiken en om Maasdriel goed te verbinden met de Randstad. Door de toenemende vergrijzing en bewustwording rond duurzame manieren van reizen gaat het OV de komende jaren een grotere betekenis krijgen. De opgave is het OV te verbeteren en mogelijk te intensiveren.

- Legenda**
- Water
 - Gebied met hoge kwaliteit rivierlandschap
 - Zoekgebied windmolens
 - Spoor
 - A2

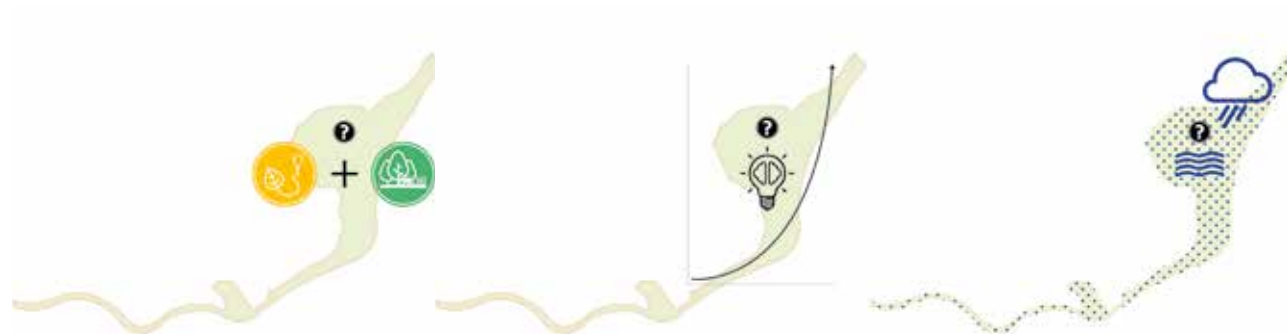
**Duurzaamheid &
klimaat**
Energietransitie en
klimaatadaptatie kleuren de
nieuwe gebiedskoers

DUURZAAMHEID EN KLIMAAT

De gevolgen van de klimaatverandering zijn steeds heviger en klimaat adaptief ontwerpen is inmiddels de normale gang van zaken. Daarbij krijgt water de ruimte om in de bodem te infiltreren zonder voor overlast te zorgen en worden grote aaneengesloten stukken verharding die fors opwarmen voorkomen.

Daarnaast hebben we gezamenlijk de opgave om minder aanspraak te maken op fossiele brandstoffen (energietransitie) door enerzijds over te schakelen op duurzame energiebronnen en anderzijds minder energie te gaan gebruiken.

Momenteel wordt een visie op zonne- en windenergie voor Maasdriel voorbereid. In het 3e kwartaal van 2020 worden de inwoners van Maasdriel geraadpleegd over hun mening over zonneparken en windmolens. In het 4e kwartaal wordt, rekening houdende met de uitkomsten van de enquête, onder leiding van een landschapskundig bureau met geïnteresseerden doorgepraat over dit onderwerp. Daarna zal een concept-visie worden opgesteld en ter inzage worden gelegd. Op het moment van het opstellen van dit koersdocument kan nog geen rekening worden gehouden met deze visie die in voorbereiding is. Het is niet uit te sluiten dat de visie initiatieven op het gebied van duurzame energie zullen worden toegestaan.

Duurzaamheidsopgaven

*Gemeentelijke visie op
duurzaamheid*

Klimaatopgaves

5

DOORKIJK: HOE NU VERDER?

5.1 PROCES

Op grond van deze richtinggevende visie, waarbij de rivier als identiteitsdrager wordt gezien, kunnen de volgende vervolgacties inzetten:

FASE 1:

1. Het inhoudelijk verder uitwerken van de visie. Door belanghebbenden te consulteren en samen te zoeken naar meekoppelkansen. Dit biedt tevens de mogelijkheid om draagvlak voor de visie te vergroten en ambassadeurs te werven.
2. Verankering van deze visie op hoofdlijnen in de Omgevingsvisie Bommelerwaard.

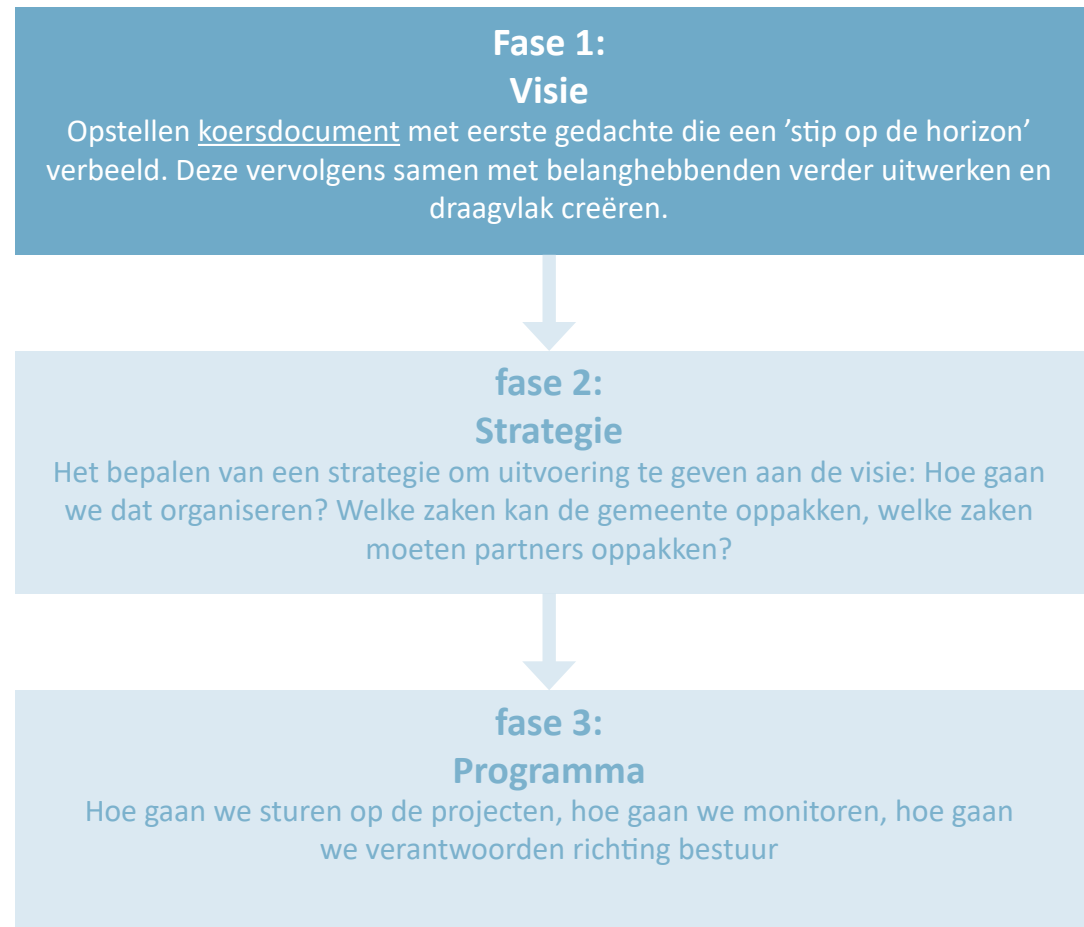
FASE 2:

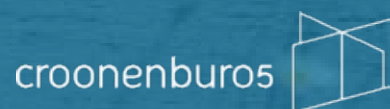
3. Bepalen strategie voor het vervolg en deze vertalen in een programma en projecten. Het programma betreft alle relevante projecten en ontwikkelingen die nodig zijn om het streefbeeld te bereiken. Dit betreft vooral projecten die binnen een periode van drie jaar spelen. Voor deze ontwikkelingen en projecten zal bepaald worden:
 - Op welke wijze deze invloed hebben op de visie uit het Masterplan van de gemeente;
 - Welke rol de gemeente in deze ontwikkelingen speelt (initieënd/faciliterend/eigenaar);

FASE 3:

4. Welke acties zijn nodig en welke instrumenten kan de gemeente inzetten hiervoor?
 - Ambtelijke organisatie oplijnen: Hoe kunnen binnen de interne organisatie de schaarse middelen zodanig ingezet worden dat de projecten en werkzaamheden maximaal bijdragen aan de visie? Of wel hoe toetsten en sturen?
 - Bestuur in haar kracht zetten: Hoe kan het bestuur zich het best organiseren om de doelen te realiseren? Welke overleggen zijn relevant? Welke relaties (intern en extern) moeten aangehaald worden? Wat moet de inzet zijn in de verschillende bestuurlijke relaties?
 - Omgeving managen: Wat is het maatschappelijk krachtenveld rondom de opgave. Wie spelen er een majeure rol? En op welke wijze moet het omgevingsmanagement ingericht worden?
 - Partners creëren: Welke partners zijn cruciaal voor het realiseren van de visie? Welke relaties dienen er nog aangegaan te worden?
5. Eerste aanzet voor Programma.

PROCES

Vestiging Oosterhout

Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 500

info@croonenburo5.com

Vestiging Maastricht

Wim Duisenbergplantsoen 21
Postbus 959
6200 AZ Maastricht
+31 (0) 43 325 32 23

www.croonenburo5.com

Vestiging Oosterhout

Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 000

info.nl@anteagroup.com